

FAKT

Fakultní
Akademický
Klub
Tiskne

OPADANÝ STUD

Pozor, vysokoškoláci a akademici, nastává změna

Cesta makasarové stěny zpět do vily Tugendhat

„Malý ombudsman“ a jeho virtuální problém

European Commission

TEMPUS

ESPRIT

The European Commission support for the production of this publication does not constitute endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Obsah

PĚT NEJ	
Nejzajímavější judikáty posledních měsíců	3
<i>Jan Šlajs</i>	
NÁZOROVÝ SOUBOJ	
Nahradí nás roboti?	4
<i>Jan Šlajs</i>	
DĚNÍ VE SPOLKU	
Legal Science Café s Kateřinou Šimáčkovou	5
<i>Sabina Baronová</i>	
FAK - kdo jsme, co děláme a proč se přidat?	6
<i>Josef Bártů a Vladislav Musil</i>	
DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ	
Pozor, vysokoškoláci a akademici, nastává změna!	6
<i>Roman Šafář</i>	
Zákon o islámu (aneb pár slov ke konferenci Církev a stát)	7
<i>Kamila Abbasi</i>	
Humans of PrF - Vojtěch Dědek	8
<i>Sabina Baronová</i>	
Program Erasmus+	9
<i>Sabina Baronová</i>	
MIMOCHODEM	
Trestní soudnictví v zemi galského kohouta	11
<i>Ondřej Chylek</i>	
Latinské zkratky	12
<i>Josef Bártů</i>	
Mrtvé jazyky a jejich skloňování v odborném textu	12
<i>Petr Jedlička</i>	
KULTURA	
Filmy a seriály, které ovlivňují svět práva	13
<i>Markéta Štěpáníková</i>	
TOP ROZHOVOR	
V Německu je univerzitní knihovna plná i v srpnu	14
<i>Vladislav Musil</i>	
TOP ČLÁNEK	
Cesta makasarové stěny z Právnické fakulty zpět do vily Tugendhat	16
<i>Adam Pálka</i>	
DĚNÍ MIMO FAKULTU	
Útěk křesťanů z Číny do Česka	18
<i>Jiří Růžička</i>	
Digitalizace práva - máme se bát?	19
<i>Jan Šlajs</i>	
Burkiny v ČR nechceme	19
<i>Kamila Abbasi</i>	
Je online vzdělávání budoucností a nahradí klasické vzdělávání, jak jej známe?	21
<i>Ondřej Sasín</i>	
Jana Yngland for president	23
<i>Filip Vlček</i>	
„Malý ombudsman“ a jeho virtuální problém	25
<i>Marek Pivoda</i>	
Andreji, nepopírej!	26
<i>Petr Suchánek</i>	
Útoky po hlasování o Brexitu: zrcadlo naší xenofobie	28
<i>Barbora Zavřelová</i>	
Jak mi neprodali pivo aneb Stať o některých aspektech kontraktace při maloobchodním prodeji alkoholu	29
<i>Marek Tesař</i>	
Ocet a sterilizace lidstva	31
<i>Martina Ivanová</i>	
GLOSA ZÁVĚREM	
Když Král povoluje pít jen Jakubovi	32
<i>Tomáš Bartoň</i>	

Redakce

Vedení časopisu: Mgr. Vlastimil Vitoul, Mgr. Martina Grochová; **šéfredaktorka časopisu:** Mgr. Bc. Svatava Veverková; **zástupce šéfredaktorky:** Mgr. Vladislav Musil; **šéfredaktor a editor rubriky dění ve spolku:** Mgr. Vladislav Musil; **šéfredaktorka a editorka dění na fakultě a univerzitě:** Sabina Baronová; **šéfredaktorka a editorka mimofakultního dění:** Mgr. Kamila Abbasi; **šéfredaktorka a editorka ostatních rubrik:** Mgr. Bc. Svatava Veverková; **top článek:** Mgr. Bc. Adam Pálka; **top rozhovor:** Mgr. Vladislav Musil; **korektura:** Anežka Vrchotová, Sabina Baronová, Mgr. Vladislav Musil, Bc. Marek Tesař; **sazba a grafika:** Mgr. Petr Havlík; **komiks:** Mgr. Jakub Strouhal; **další autoři:** Josef Bártů, Mgr. Vladislav Musil, Sabina Baronová, Mgr. Kamila Abbasi, Bc. Roman Šafář, Mgr. Petr Suchánek, Marek Pivoda, Martina Ivanová, Filip Vlček, Ondřej Sasín, Jiří Růžička, Mgr. Barbora Zavřelová, Jan Šlajs, Mgr. Bc. Petr Jedlička, Ondřej Chylek, JUDr. Bc. Markéta Štěpáníková, Ph.D., Tomáš Bartoň.

Tiráž

Foto na obálce: Pixabay: Autumn in Japan; CC0 Public Domain

Časopis FAKT, **e-mail:** casopis.fakt@gmail.com; **vydává:** Fakultní akademický klub, z. s.; **adresa:** Divišova 68/3, 612 00 Brno; **cena:** dobrovolná

Slovo šéfredaktora

Podzim zaútočil na naši malebnou českou zemi, jež se v poklidu chystala na klidný (pod)zimní spánek. Chapadla gravitace k sobě bezelstně přitáhla poslední zbarvené listoví i zrudlý stud, který měl být obranou vlastní intimity českého národa. Mozkové buňky, mající za úkol varovat člověka, aby nebyl směšný, si řekly "I want more". A český člověk se rozhodl nestydět se být směšný. Opadalo listí, opadal stud a my Vám díky tomu můžeme představit v pořadí již třetí číslo časopisu FAKT.

FAKTografické údaje o tom, kdo, co, kde, kdy, jak a proč nechal opadnout svůj stud Vám FAKTicky slíbit nemůžeme, neboť ještě nemáme tak propracované zpravodajství jako televize Nova. Situaci se vám však alespoň pokusíme přiblížit. V článku Andreji, nepopírej, okomentujeme Babišovo vysvětlení, že tábor v letech nebyl koncentrák, ale pracovní tábor, neboť dle jeho slov "kdo nepracoval, šup a byl tam". Nestyděla se promluvit ani Jana Yngland Hrušková, která je tak trochu "ňuňuňuňuňu" a zároveň tak trochu "kandidátka na prezidentku ČR 2018". Dále se podíváme na virtuální problém ombudsmana Stanislava Křečka. Ten se nebál promluvit o tom, že diskriminace v České republice je jen virtuální problém, na kterém se snaží obohatit některé neziskové organizace.

Aby toho opadávání studu nebylo příliš, v reportáži Cesta makasarové stěny z Právnické fakulty zpět do vily Tugendhat přiblížíme pohnuté osudy stěny, co byla na čas součástí menzy Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Nejen historické konotace pomůže přiblížit odborný asistent na katedře dějin státu a práva, Jaromír Tauchen.

A protože víme, že umělecká díla mohou zlepšovat schopnosti a znalosti právníků v některých ohledech, zeptali jsme se přes sto studentů na otázku, které filmy a seriály nejvíce ovlivňují svět práva. A věřte, nevěřte, dočkali jsme se pestrých odpovědí.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, inspirativní čtení Vám přeje

Svatava Veverková
šéfredaktorka časopisu

Časopis je realizován v rámci projektu specifického výzkumu MUNI/D/1165/2015; za pomoc děkujeme Programu rektora na podporu studentských projektů na MU.

Nejzajímavější judikáty posledních měsíců

Jan Šlajs

Stejně jako v předchozích číslech časopisu **FAKT** Vám přinášíme výběr pěti **NEJ** redakce, tentokrát na téma **Nejzajímavější judikáty posledních měsíců. Jde o rozhodnutí tuzemských i evropských soudů, která byla vydána především během letních měsíců. Pětici uzavírá rozsudek Soudního dvora Evropské unie z konce září, zabývající se bráněním volného pohybu zboží Českou republikou.**

Nejzajímavější judikát z oblasti azylového práva

Soudní dvůr Evropské Unie se v rozhodnutí sp. zn. C-47/15 vyjádřil k otázce detence jako trestu za nelegální vstup na území členského státu. V řízení o předběžné otázce stanovil, že zadržení osoby vstupující nelegálně na území členského státu nesmí sloužit jako forma trestu za tento vstup, ledaže by osoba zároveň spáchala i jiné delikty. Podle Soudního dvora Evropské unie se tímto zpomaluje celý proces vyhoštění, které podle návratové směrnice (směrnice 2008/115) trvá až 30 dní. Působnost rozsudku se však vztahuje pouze na země v Schengenském prostoru.

Nejzajímavější judikát z odvětví správního práva

Nejvyšší správní soud se v rozsudku sp. zn. 2 As 170/2015 vyslovil k právní povaze vysokoškolského diplomu. Ten má povahu osvědčení, jež prokazuje skutečnost, že jeho držitel absolvoval konkrétní studijní program na té které vysoké škole. Podmínkou absolutoria je splnění všech předepsaných zkoušek, obhajoba závěrečné práce a složení státní závěrečné zkoušky. Pakliže podmínky splněny nejsou, lze se domáhat zrušení osvědčení podle správního řádu.

Nejzajímavější judikát z odvětví ústavního práva

Evropský soud pro lidská práva se v rozsudku *Alerwin v. Sweden* zabýval právem na spravedlivý proces. Stěžovatel brojil proti zamítnutí příslušnosti švédských soudů ve sporu o náhradu nemajetkové újmy způsobené pomlouvačným výrokem odvysílaným na švédské televizi. Švédské soudy měly za to, že stěžovatel své právo může uplatit ve Velké Británii, kde sídlil provozovatel televizní služby dodávané do Švédska přes satelit. Podle názoru Evropského soudu pro lidská práva bylo

rozhodující, že program byl kompletně vysílán švédsky, pro švédské publikum a na kanále určeném pouze pro Švédsko. Stěžovatel sice mohl uplatit svůj nárok ve Velké Británii, avšak takové řešení by se nejevilo praktickým a vhodným.

Nejzajímavější judikát z oblasti trestního práva

Ústavní soud se v nálezu sp. zn. III. ÚS 1414/16 zabýval vadou řízení zakládající porušení práva na spravedlivý proces. Stěžovateli byla zamítnuta obnova řízení, ačkoliv předložil nový důkaz potvrzující jeho nepřičetnost v době spáchání trestného činu. Obecné soudy měly totiž za to, že se otázkou přičetnosti stěžovatele již zabývaly, a to s negativním výsledkem. Ústavní soud však konstatoval, že skutečnosti tvrzené stěžovatelem a podložené lékařskou zprávou je třeba brát za nové, a to i přesto že se soudy touto otázkou již zabývaly a přesto že dovedly jeho přičetnost na základě vlastnictví řidičského průkazu. Podle Ústavního soudu nesmí obecné soudy samy posoudit skutečnost, kterou lze posoudit pouze s odbornými znalostmi, i když soudy tyto znalosti mají. Jinými slovy je třeba upřednostnit názor znalce před vlastním úsudkem soudce.

Nejzajímavější judikát z oblasti evropského práva

Podle rozsudku sp. zn. C-525/14 porušuje Česká republika unijní právo, pokud odmítá uznat puncovní značky nizozemského úřadu WaarborgHolland. Česká republika brání volnému pohybu zboží, když paušálně neuznává značky tohoto puncovního úřadu z důvodu identických značek pro unijní i mimounijní drahé kovy. Česká republika, podporovaná Francií, se snažila bránit ochranou spotřebitele, čemuž by Soudní dvůr Evropské unie byl býval přisvědčil, kdyby drahé kovy označené puncovní značkou WaarborgHolland putovaly do České republiky přímo a nebyly před tím uvedeny na trh jiného členského státu, v tomto případě Nizozemí. Navíc podle Soudního dvora Evropské unie není v souladu s účelem ochrany spotřebitele, aby k neuznávání docházelo paušálně a nikoliv v jednotlivých případech zboží putujícího z území třetích zemí. Česká republika nicméně nadále může v individuálních případech odmítnout uznat některé puncovní značky opuncované v třetích zemích.

NÁZOROVÝ SOUBOJ

Nahradí nás roboti?

Jan Šlajs

Digitalizace je všude kolem nás. Není proto náhodou, že pomalými krůčky postupuje i do světa práva. V zámoří se postupně zavádí inteligentní software způsobilý nahradit některé méně kvalifikované pozice. U nás je příkladem průniku digitalizace do práva služba **DostupnyAdvokat.cz**, jejíž zakladatel je respondentem souboje. Naším hostům jsme položili následující otázku:

DOMNÍVÁTE SE, ŽE JSOU PRÁVNICKÉ PROFESE VYSTAVENY VLNĚ DIGITALIZACE DO TÉ MÍRY, ŽE MOHOU V KRAJNÍM PŘÍPADĚ ZANIKNOUT?

JUDr. Ondřej Preuss, Ph.D.

Nahrazení právnícké práce bezezbytku neživými stroji není reálné. Digitalizace a automatizace je však nevyhnutelná a postupuje jako povodeň. Samozřejmostí jsou dnes elektronické databáze zákonů a soudních rozhodnutí či šablony a vzorové dokumenty. To však není nic zvláštního, není to „game changer“. Absolventi právnických fakult by však měli zbystřit, když uslyší o programu ROSS. Jde o chytrější verzi Siri, kterou důvěrně znají uživatelé iPhone. Tento program podpořila globální advokátní „velkokancelář“ Dentons. Slouží zejména k analýze rozsáhlých podkladů a jeho umělá inteligence údajně zastane práci juniorních právníků. Stále více služeb se také přesouvá do světa on-line, což vede ke zvyšování efektivity, úsporám času vynaloženého na poskytnutí právní služby a redukci právní administrativy, která prodražuje poskytování právních služeb. Ostatně tímto směrem jde i naše služba **DostupnyAdvokat.cz**. Britský autor Richard Susskind před časem ve své knize *Konec právníků* srovnával právní a bankovní služby. Tradiční advokátní kanceláře, které budou lpět na jednání s klienty tváří v tvář, se budou muset transformovat. Mnoho právní práce bude poskytováno on-line za výhodnějších podmínek. Nejde však jen o advokáty, objevují se i úvahy o nahrazení soudců. V tzv. jednoduchých případech by při rozhodnutí automat, který by jen skutkový stav přiřadil pod konkrétní paragraf. Splnil by se tak sen francouzským revolucionářům z 18. století, kteří Montesquieuovými slovy požadovali, aby soud byl toliko „ústý zákona“. Takto radikální řešení je dle mého názoru v nedohlednu a je to dost možná dobře. Vytlačit lidský prvek z práva by určitě nemělo být cílem, zvýšit efektivnost a odstranit bariéry přístupu k právním službám pak určitě ANO.

Jan Šlajs

Kompletní zánik je skutečně krajním případem. Přesto se nelze ubránit této myšlence, pokud si vzpomeneme, jak razantní změny nazvaly některé obory s příchodem chytrých zařízení. Běžte se zeptat běžného pražského taxikáře, jaký má názor na služby Uberu či Liftaga. To jsou samozřejmě první vzdory před přizpůsobením se novému trendu.

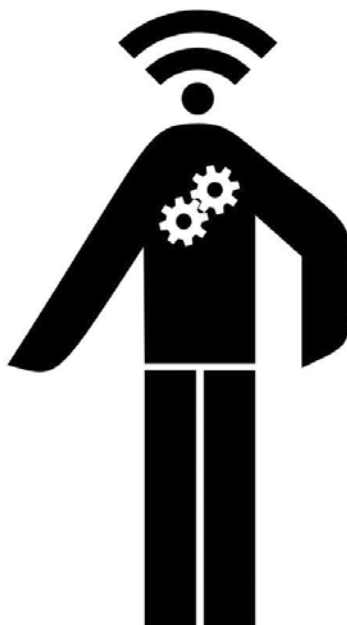
Právníky nebude lehké nahradit stroji. Jistě, jejich slabinou je to, že často prochází zbytečně stovkami materiálů, jenom aby zjistili, že musí hledat jinde a začít znovu od začátku a tato analytická práce je tak černou dírou na čas a prostředky. Nicméně stranami právních vztahů budou vždy lidé, kteří si budou navzájem posílat své návrhy, právní týmy budou doporučovat klientovi strategii a věst za něj následně vyjednávání či případný soudní spor.

Vyjednávání nejspíše zůstane v lidských rukou i nadále, ale jádra sporů budou redukována pomocí rychlého a kvalitního vyhledávání a rešeršistického systému, na jehož kvalitu bude mít vliv i rozvíjející se umělá inteligence a zlepšující se kognitivní algoritmy a funkce softwaru.

Software má výhodu v rychlosti a paměti, ale interpretace dat a cílování argumentů je a bude stále lidskou činností. Nenahraditelným právníkem a rešeršistou tak bude ten, kdo si počítače udrží na své straně, tedy jich bude efektivně využívat. Analytické systémy neznamenaí konec pro lidské pracovníky, ale stávají se nezbytnou součástí moderního výkonu právních povolání a přidružených procesů.

Dnes máme první vlaštovky převážně v advokacii, protože ta jediná, odmyslíme-li si firemní „in-house“ právníky, je vystavena tlaku trhu a reálných zákazníků. Proto je možné se setkat s fixními cenami za právní služby a jejich nákupem na eshopu, poskytováním online či s databází případů, kde klient sleduje postup ve své věci. Domnívám se, že tento trend povede k většímu outsourcingu a nepochybně postaví do nezáviděníhodné situace samostatné advokáty či menší kanceláře. Jakkoliv to může vypadat, že trh právních služeb čekají tyto změny spíše v pozvolném tempu, jde o to, kdo se změnám postaví čelem už dnes a stane se tak jedním z prvních, kdo vykročí do nejisté budoucnosti, kde pospolu budou žít právníci a stroje.

Foto: Piktogramm Personal Robots: Tradeplus; creative commons

DĚNÍ VE SPOLKU

Legal Science Café s Kateřinou Šimáčkovou

Sabina Baronová

Může postup soudu ovlivnit výsledky voleb? Jsou soudci skutečně nestranní? Je zákonná úprava voleb spravedlivá? O tom a mnohém dalším studenti debatovali s Kateřinou Šimáčkovou, ústavní soudkyní, která rovněž vyučuje na naší právnické fakultě.

Koncept Science Café, tedy přátelských a neformálních debat nad odborným tématem, se v poslední době stává velmi populárním. Představuje aktuální otázky odborné i laické veřejnosti zábavnou formou. Zajímavá osobnost, která se tématem zabývá, nejprve krátce komentuje problematiku z pohledu praxe a v následné diskuzi se dozvídáme také její vlastní názor. Fakultní akademický klub (FAK) tuto koncepci přetvořil do verze zaměřené na právo a tak vzniklo Legal Science Café. Tyto debaty realizuje FAK ve spolupráci s kavárnou Trojka dlouhodobě – každý semestr dvakrát.

První Legal Science Café tohoto semestru uspořádal FAK 29. září, tedy nedlouho před volbami, právě na téma právo a volby. Návštěvníkům, kteří zcela zaplnili příjemný prostorný sál kavárny, přinesl příležitost ujasnit si právní otázky voleb a upevnit či naopak upravit si svůj postoj k nim. Zastřešující otázka celé debaty zněla:

Jak mohou zákony a soudy ovlivňovat volební výsledky?

Kateřina Šimáčková hovořila o přístupu soudů k volbám a konkrétních způsobech, jak mohou soudy svým jednáním do volebního procesu zasáhnout. Zdůraznila zejména vliv doby trvání řízení o záležitostech spojených s volbami. Jako zásadní hodnotí, že volby může podstatně ovlivnit i jen maličkost nebo dílčí rozhodnutí. Názor většiny společnosti je totiž citlivý na podněty a velké množství voličů si vystačí s tím, co jim předkládají média.

Dále se řešilo, zda soudci skutečně rozhodují případy související s volbami nezávisle na svých politických názorech. Šimáčková toto zpochybnila vzhledem k tomu, že soudci jsou také jen lidé a nemusí si vždy uvědomit, že promítají svůj osobní názor do právního hodnocení. V návaznosti na to se rozebíraly metody, jak se tedy neutralitě co nejvíce přiblížit. Prvním krokem je vůbec zaznamenat, že nejednám úplně nestranně, pak je na místě snaha oddělit své soudy od objektivních skutečností. Což je velmi náročné, ale to je již obsahem práce soudce ve veškerém rozhodování. Tento bod diskuze krásně shrnuje výrok Šimáčkové, který se následně stal i poselstvím celého večera:

„Soudci by měli být aktivní a zdrženliví, nikoliv aktivističtí a alibističtí.“

Dozvěděli jsme se i o konkrétních příkladech toho, kdy soud vlastně někomu vyhrál volby. Debatovali jsme také o volebním kvocientu a z řad posluchačů zaznělo i srovnání se slovenskou úpravou. Je volební kvocient spravedlivý? Kvalitní argumenty byly na obou stranách. V jakém věku je nejvhodnější získat právo volit? A kdy být volen? Bylo velmi přínosné slyšet nové názory na věc.

Zajímavostí byl pohled do právní filozofie. Jako řešení otázky, zda je využití volebního práva morální povinností, uvedla Šimáčková pohled svého kolegy právního teoretika Tomáše Sobka. Podle něj je to morální povinnost pouze tehdy, když máme zcela jasno o tom, koho chceme volit.

Na další Legal Science Café se můžeme těšit již tento semestr. Všichni jste srdečně zváni!

Foto: Fakultní akademický klub

FAK - kdo jsme, co děláme a proč se přidat?

Josef Bártů a Vladislav Musil

Jsme Fakultní akademický klub a 3. listopadu jsme oslavili první narozeniny. Náš spolek vznikl za účelem podpory vzdělávání v oblasti práva - ale to zní celkem neurčitě, viďte? Co tedy doopravdy děláme? Píšeme, organizujeme, hrajeme, pomáháme a staráme se, aby na fakultě nebyla nuda.

Baví tě psát? Tak se staň součástí týmu, který vydává tento časopis. Pole působnosti je opravdu široké. Můžeš si zkusit odborný článek, reportáž nebo i fejeton. Časopis se skládá ze sekcí: dění na fakultě, dění ve spolku a dění mimo fakultu. Někteří autoři mají i svou pravidelnou rubriku. Strach, že nebudeš mít o čem psát, není na místě - pokud tě nic nenapadne, poradí ti šéfredaktor. Ale napsáním článku příprava časopisu nekončí. Články je třeba editovat a nezbytná je i kontrola pravopisných a stylistických chyb. I tady je pro tebe hodně práce.

Divadelní klub fungující pod spolkem na podzim chystá premiéru nového představení. Chceš se připojit? Zajímá tě propojení světa umění a práva? Zkušenosti s divadlem nejsou potřeba. Studenti naší fakulty nacvičují divadelní hry s právníckou tematikou a morálním přesahem. V současné době dokončujeme přípravu představení "Návštěva staré dámy" od Friedricha Dürrenmatta. Pro divadelníky není důležité prezentovat výsledky svého snažení veřejnosti, podstatou divadelní společnosti je tvůrčí proces a jinak nastavené přemýšlení o právu.

Spolek pořádá různé semináře, přednášky a další akce. Minulý semestr jsme pořádali přednášku o rodinném

právu v Izraeli, dětském ombudsmanovi nebo vlivu víry na rozhodování soudce. Proběhl také první Pub Quiz (na podzim plánujeme další). V neposlední řadě také obnovujeme výjezdy do detenčních zařízení v rámci poskytování právní pomoci cizincům.

V září se uskutečnilo první z cyklu Legal Science Café, tentokrát se soudkyní Ústavního soudu Kateřinou Šimáčkovou. Tématem bylo, jak soudy mohou ovlivnit volby, o judikatuře volebního senátu Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu, o konfliktu poměrného a většinového volebního systému, perspektivách zlepšení a o hatespeech v kontextu předvolebních kampaní.

Je třeba se i trochu hýbat, a proto v půli října proběhlo spolkové futsalové odpoledne, a konečně by mělo proběhnout i víkendové spolkové soustředění na Cikháji.

Ve spolku poznáš spoustu nových lidí (často i svých budoucích vyučujících), zažiješ plno legrace, dozvíš se zajímavé (a hlavně praktické věci) a obohatíš svůj studentský život a pohled na svět. Neváhej a přidej se k nám! Stačí kontaktovat některého z členů nebo napsat na spolkový e-mail.

Těšíme se na spolupráci!

DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ

Pozor, vysokoškoláci a akademici, nastává změna!

Roman Šafář

Zaznamenali jste změnu pravidel, podle kterých bude fungovat každá vysoká škola v České republice? Jste obeznámeni s tím, co se na vaší alma mater od 1. září 2016 změnilo nebo už změnilo? A jak a jestli se vás změny dotknou? V rozsáhlé novele zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, jich je skutečně mnoho. A ještě aby ne, když proces její přípravy a schvalování trval téměř 2 roky.

Co bude nového I – obecné změny

Nejdříve je nutné podívat se na problematiku novelizování zákona o vysokých školách (ZVŠ) obecněji. Podle

rektora Masarykovy univerzity Mikuláše Beka nastala velická proměna českého vysokého školství. Proměna spočívala ve „zmasovění“, tedy v mnohem větších počtech studentů studujících na českých vysokých školách (VŠ). Snahou novely by tedy mělo být vyrovnat se s důsledky této proměny. Zásadní změnou od roku 1998, kdy byl do českého právního řádu zakomponován ZVŠ, by v tomto ohledu mělo být zajišťování kvality VŠ.

Z vyjádření ministryně školství Kateřiny Valachové, mimochodem absolventky naší fakulty, vyplývá, že jednou ze zásadních částí novely ZVŠ je právě určení standardů, podle kterých by mělo docházet k vnitřnímu a vnějšímu hodnocení kvality dané VŠ. **Vnitřní**

hodnocení bude probíhat na základě statutů, které budou v průběhu října tohoto roku schvalovat Akademické senáty VŠ. U **vnějšího hodnocení** by měl mít rozhodující slovo nově zřízený **Národní akreditační úřad (NAÚ)**, který nahradil Akreditační komisi. Účelem zřízení NAÚ by mělo být vytvoření efektivnějších a pro VŠ více svobodných podmínek pro rozhodování o akreditacích. Na tento záměr ve svém vyjádření z roku 2013 reagovala Akreditační komise, která se naopak obává zhoršení průběhu akreditačních řízení. Důvodem obav nyní již zaniklého orgánu byl fakt, že těžiště akreditačního řízení se přeneslo na VŠ, které budou akreditovat své studijní programy. Na konci akreditačního procesu pak bude (ne)souhlas NAÚ, který by mohl být pouze formální záležitostí. Kvalita studijních programů by se tímto mohla zhoršit.

V novele, dle ministryně, chybí ustanovení, která by se týkala změny financování VŠ. Jak však uvedla, její snahou bude co největší **spolupráce s rektory** a děkany českých VŠ. Výstupem této akademicko-politické spolupráce by mělo být paragrafově znění o změnách financování VŠ.

Další ze změn, které novela přináší, je zvýšení tzv. sociálních stipendií, která pobírají studenti v případě jejich tíživé sociální situace. Sociální stipendia se budou přiznávat po 10 měsících, tedy v průběhu akademického roku, a nově se budou vypočítávat takto: „... měsíční výše stipendia odpovídá jedné čtvrtině výše základní sazby minimální mzdy za měsíc...“. Převědno do konkrétních číselných hodnot, to znamená, že z dosavadních 1 620 Kč měsíčně bude nově měsíční sociální stipendium ve výši 2 480 Kč.

Co bude nového II – změny vnitřního fungování VŠ

Kromě již výše zmíněného systému vnitřního hodnocení kvality vysokých škol dojde i k dalším změnám. Především se týkají vnitřních orgánů VŠ. Novela počítá se zřízením nového orgánu – **Rady pro vnitřní hodnocení**, kterou budou muset VŠ zřídit, pokud budou chtít tzv. institucionální akreditaci. Právě tento orgán bude provádět vnitřní hodnocení kvality dané školy.

V této oblasti se zvýší kompetence též Vědecké radě. Dalším úkolem Vědecké rady bude schvalování studijních programů.

Změnou kompetencí prošla též Správní rada VŠ. Slovy Veroniky Smutné z Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Správní rada VŠ „...nově bude schvalovat po schválení Akademickým senátem rozpočet vysoké školy a strategický záměr...“. Také se bude moci vyjadřovat k Výroční správě o činnosti VŠ, o hospodaření a o vnitřním hodnocení.

Vrátíme-li se k problematice studijních programů, zjistíme, že novela již nepočítá se studijními obory, které dosud byly „podstupněm“ studijních programů. Jak zmiňuje paní Smutná, tato změna může mít dopad na studenty studující tzv. dvouoborová studia.

Závěrem, aneb novelou k lepším zítřkům (?)

K výše zkoumané novele ZVŠ bylo ať již ze strany MŠ, tak i z iniciativ VŠ, uskutečněno několik diskuzních panelů a seminářů. Za tyto iniciativy je jistě dobré pořídit pochválit, protože o takto odborných a místy i citlivých změnách je nutné vést širokou diskuzi.

Změn v hlavním zákoně českého vysokého školství je mnohem více, avšak z důvodu omezeného prostoru je nebylo možno do textu všechny zahrnout. Závěrem nezbývá, než popřát českým VŠ lepší zítřky, které jim snad nově účinná novela přinese.

Foto: Fotoarchiv rektorátu MU

Zákon o islámu (aneb pár slov ke konferenci Církve a stát)

Kamila Abbasi

Každoročně pořádá fakulta konferenci Církve a stát. Letos poprvé jsem se jí účastnila jakožto posluchač. Závěrečný příspěvek s názvem „Islám v rakouském právu: od Anerkennungsgesetz 1912 k Islamgesetz 2015“, se totiž týkal aktuálně velmi skloňovaného tématu.

Rakousko schválilo rozsáhlou změnu dosavadní právní úpravy pocházející z roku 1912, která přinese muslimské komunitě nová práva i omezení. Právo na duchovní péči v armádě, ve věznicích nebo v nemocnicích. Vídeňská univerzita má od příštího roku poskytovat studium islámu s až šesti učiteli. Zákon dále přináší přednost státního práva před náboženským a především boj proti radikalizaci komunity.

Oni už ho mají a my ne?

Rakousko nedávno přijalo novou právní úpravu ve vztahu k islámu. Člověk ovlivněný mediálně nafouknutou bublinou (omlouvám se všem, kteří Parlamentní listy nepovažují za médium) by snadno nabyl dojmu, že Rakousko přijalo zákon jako speciální úpravu vedle generálního zákona o církvích a náboženských společnostech, který známe z našeho prostředí.

Přednášející Mgr. Jiří Blažek, Th.D., analytik z think-tanku Evropských hodnot, zprvu osvětlil, že Rakousko vlivem historické zkušenosti s reformací katolické církve žádnou „generální úpravu“, jakou známe z našeho prostředí, nemá. Pro jednotlivé sekty (časem církve) a náboženské společnosti existuje vždy zvláštní zákon. Stejně jako muslimové totiž mají „svou“ právní úpravu taktéž evangelici, židé a podobně.

Potřebujeme na islám zákon?

Odpověď na otázku, zda potřebujeme v ČR zákon o islámu, je podle mě jednoznačné NE. Stávající úprava zákona o církvích a náboženských společnostech je dostačující, a to vzhledem ke skutečnosti, jak zanedbatelná menšina muslimů u nás žije.

Velice často se v souvislosti s problematikou cizinců mluví o bezproblémové integraci Vietnamců. Se svými večerkami se integrovali tak, že si jich ani nevšimneme. Už se ale tolik nemluví o směnárnicích, lékařích a mástršefech kebabu, kteří do ČR přijeli

taktéž v dobách bratrské socialistické spolupráce, případně bezprostředně po revoluci.

Nevylučuji ovšem, že z čistého populismu nedojde v budoucnu i u nás k přijetí tohoto zákona, jakožto speciální úpravy k zákonu o církvích a náboženských společnostech. (Nejinak tomu bylo například v souvislosti s bojem strany Úsvit proti *halal* porážkám, aniž by návrh jen utrousil slova o identické *košer* porážce).

Odpověď na otázku, jestli potřebovalo novelizaci zákona o islámu Rakousko, je ovšem naopak jednoznačné ANO. Ačkoliv se zdaleka nejedná o právní úpravu dokonalou, naopak! (Přednášející velkou část příspěvku brojil proti nedostatkům a nedotaženým opatřením v rámci zákona). Rakouský zákon o islámu však obsahuje myšlenky, které podle mého laického názoru míří z hlediska otázky bezpečnosti skutečně správným směrem.

Potřebujeme, aby v Evropě nedocházelo k účelovému importu fanatických imámů z nejrůznějších diktatur. Potřebujeme střežit financování subjektů, které se snaží proniknout do zavedených struktur náboženské společnosti s cílem páchat na evropském území nelegální činnost. Velkým problémem se totiž stává verbování do Islámského státu. Především ale potřebujeme, aby se o islámu otevřela seriózní politická a akademická diskuze. Vstříc těmto krokům novelizace rakouského Zákona o islámu jednoznačně směřuje.

FOTO: Pixabay: Refugee; CC0 Public Domain

Humans of PrF - Vojtěch Dědek

Sabina Baronová

Blogy Humans of... odhalují příběhy skutečných lidí po celém světě, zachycují jejich myšlenky, rozmanitost. Okénko Humans of PrF takto zachycuje naše kolegy z fakulty a přináší tím pohled pod povrch ve světě mnohdy uniformních a uhlazených právníků.

Triatlon, ostatně jako každý sport, dává skvělou příležitost podívat se do světa, poznat nové lidi a zjistit, co to je fair play. Díky sportu jsem si rozšířil obzory a poznal spoustu přátel. Sportovní ambice jsem měl velké, avšak pokud člověk začne pochybovat o smyslu svého konání, je dobré obrátit list a věnovat se něčemu jinému. V jednu chvíli jsem si uvědomil, že jsem dosáhl svého maxima a k lidem, co to dotáhli až na pro sportovce vysněné olympijské hry (a že někteří jsou našimi kolegy na fakultě), můžu jen vzhlízet. Také jsem si ale uvědomil, že je čas něco společnosti vrátit. Sportovec totiž více bere než dává a triatlon je na toto extrémní. Bez podpory rodiny, přátel a přísunu peněz není možné vrcholově jakýkoliv sport provozovat. Adekvátní náhradu jsem našel v právu a k němu jsem zaměřil svoji pozornost. K něčemu, čím může člověk pozitivně přispět ke změně. Tento ideál jsem měl, již když jsem se na práva hlásil. O to víc jsem byl rád, že jsem se mohl zapojit do činnosti organizace Frank Bold, která tento ideál ve společnosti rozvíjí. Právo v ní má nezastupitelnou úlohu. Bez něj to nejde. Dají se s ním věci kazit

stejně jako měnit k lepšímu. Je však dobré ho umět správně používat. O to se snažíme a doufám, že ještě dlouho budeme. Až se totiž člověk ohlédne, neměl by se za své konání stydět.

Foto: Vojtěch Dědek

Program Erasmus+

Sabina Baronová

Studium na vysoké škole přináší člověku mnoho nového, a to nejen desítky hodin na přednáškách, seminářích nebo v knihovně, ale i možnost potkat zajímavé lidi, a to nejen na fakultě. Program Erasmus+ nabízí studentům vysokých škol možnost vyrazit za hranice a načerpat zkušenosti na právnických fakultách po celé Evropské unii. Program probíhá na více než 4000 univerzitách a ročně se jej zúčastní na čtvrt milionu studentů. Přinášíme vám tedy postřehy několika studentů a absolventů naší fakulty, abyste si mohli sami udělat představu, jak Erasmus+ probíhá a co vám může přinést.

Universidad X el Sabio – Villanueva de la Cañada, Španělsko

Tomáš Geisler

Jako jeden z mnoha ze světachtivých studentů jsem se ve čtvrtém ročníku přihlásil do programu Erasmus. Do anglicky mluvících zemí je velká poptávka a je tedy obtížnější se do nich dostat. I proto jsem zvolil Španělsko, které tak exponované nebylo a splnit podmínky bylo jednodušší. Hlásil jsem se do Madridu a jaké bylo mé překvapení, když mě vybrali a já se pořádně podíval, kam jsem se to přihlásil. Má budoucí univerzita totiž neležela v Madridu, ale v městečku Villanueva de la Cañada ležící zhruba 30 km od hlavního města.

Bydlení jsem zvolil radši v Madridu, což se ukázalo jako správná volba. Do školy to bylo sice daleko, ale pro život i pro návštěvy bylo určitě lepší bydlet ve městě.

Na fakultě jsem si domluvil ISP a v průběhu Erasmu si plnil různé seminární práce, které nahradily zápočty. Následně jsem si v září dodělal zkoušky, tedy studium pokračovalo plynule dál bez žádného přerušení. Na univerzitě ve Španělsku jsem si zvolil předměty tak, abych splňoval minimální počet potřebných kreditů a naštěstí je všechny úspěšně absolvoval. Obecně ve Španělsku nejsou tak nachystání na zahraniční studenty jako u nás. Předmětů v angličtině je poskrovnu a systém „tutorů“ rozhodně nefunguje v takové míře jako je zajišťován na MU. Tedy znalost španělského jazyka se určitě hodí, ale nebojte, to se člověk doučí na místě, až ho hodí do vody.

Asi nejlépe vystihují Erasmus ve Španělsku dvě nejčastější fráze, se kterými se člověk setká a kterými se velice brzo začne řídit: „No pasa nada“ a „No te preocupes“ neboli „Nic se neděje“ a „Nedělej si starosti“. © Zodpovědně můžu říct, že nevyužít této možnosti, kterou v současné době máme, je hřích!

Friedrich Alexander Universität – Norimberk, Německo

Tomáš Klusák

Když se mě některý z mladších studentů zeptá, zda jet na Erasmus, nebo jaký byl ten můj, moje

odpověď je vždy rychlá a jednoduchá. Pokud můžeš, jeď hned, je to zkušenost jednak životní, tak i profesní. Ale hlavně, pokud má člověk štěstí jako já, může najít přátele na celý život.

Já strávil na Erasmu něco přes šest měsíců v německém městě Norimberk. Bydlel jsem na studentské koleji jako většina zahraničních studentů. Ubytování mě vyšlo na cca 180 €, což byla ve srovnání s kamarády např. ve Francii, kde platili i 420 €, naprostá paráda. Bydlel jsem s pěti Němci a jedním Bangladéšanem ve sdíleném bytě, tzv. WG. Každý z nás měl svůj pokoj, měli jsme dvě společné koupelny a kuchyň. Tato varianta bydlení byla fajn. Člověk se hned seznámil a mohl začít válcit s cizími jazyky. Na koleji byla rovněž hospoda, kde bylo levné pivo, a která čas od času měnila v klub na studentskou párty. V klidnějších dnech se tam promítal fotbal, hrál stolní fotbálek a obecně jen relaxovalo, když se člověku nechtělo na pivo do města.

Co se týče studia, tak začínalo se měsíc před začátkem semestru na intenzivním kurzu němčiny. Jeho absolvování nebylo povinné, ale každou takovou možnost doporučuji, protože se člověk rychleji integruje. Na škole bylo dost erasmáckých předmětů, jejichž absolvování bylo uzpůsobeno zahraničním studentům v podobě jednoduchého testu. Já volil i těžší předměty, kde se vytvářel projekt či zároveň psala esej na 20 stran (např. Corporate Governance a Citizenship). Jinak Univerzita Friedricha Alexandra byla moderní, dobře a moderně vybavená se spoustou odborníků i ze zahraničí.

Nicméně Erasmus není primárně o studiu, ale o naučení se cizích jazyků na komunikativní úrovni, o poznání nových kultur z celého světa. Já měl obrovské štěstí, měli jsme skvělou partu, se kterou jsme každý den něco ve městě podnikali se slovy „I am sorry, I am Erasmus“, prostě si to naplno užívali. Dělali jsme i výlety po celém Německu. Nakonec jsme zůstali přáteli i po skončení Erasmu a každý rok se někde setkáváme v hojném počtu (Finsko, Francie, Česko, Německo, Rakousko, Skotsko, apod.).

University of Bialystok – Bialystok, Polsko

Petr Fílka

V podzimním semestru léta Páně 2012 jsem se odhodlal vydat na studijní výměnný pobyt Erasmus a stále po několika letech jsem silně přesvědčen, že to byla nezapomenutelná zkušenost, kterou bych si kdykoli zopakoval.

Poté co jsem prošel výběrovým řízením, i přes to, že mé studijní výkony nebyly nejlepší, následoval

výběr cílové destinace v druhém kole pro odpadlíky. A jak podotknul jeden z vyučujících naší alma mater, jezdí se na dva typy destinací. Tam, kde je země velice zajímavá, anebo kde je levný alkohol. Přičemž výběr destinace dle druhé podmínky v žádném případě nevyklučuje případ první.

Do organizačních detailů nemá cenu zabíhat, jelikož si je přesně nepamatuji a každá univerzita je řeší lehce jinak. Většinou však každý příjezdějící student dostane svého „Buddyho“, který se o Vás postará a pomůže se všemi nezbytnými procedurami, abyste se mohli co nejdříve vrhnout na poznávání místní kultury a dalších „Erasmáků“. Složení studentů bývá různé, ale věrte mi, že se můžete těšit na hodně Španělů. Zvykat si na jejich životní styl je skutečně challenge;).

Bude pro Vás připraven rozmanitý program, kterého se můžete účastnit, ale hlavně se brzy začnete sami s ostatními studenty domlouvat na vlastních aktivitách. Rozhodně doporučuji hodně cestovat. Většinou se není problém domluvit na pozdním návratu z výletu a třeba zmeškat jeden den školy. Já osobně jsem procestoval Pobaltí a část Polska. Většinou je nějaký výlet organizován i univerzitou.

Průběh výuky je velice rozmanitý a některé vyučování v anglickém jazyce lze bez problému absolvovat bez znalosti anglického jazyka. Pokud si dobře zaregistrujete předměty, můžete se dočkat i uznání předmětu zpět na naší fakultě. Pro mě to bylo mezinárodní právo veřejné za dva absolvované předměty na Erasmu. Evropské právo mi bohužel uznáno nebylo.

Erasmus již úspěšně od roku 1987 spojuje evropské studenty a pro mne je důkazem úspěšnosti programu fakt, že se i díky němu narodilo přes jeden milion dětí.

Universidad de La Laguna – Tenerife, Španělsko

Saskie Krejčířová

Když člověk jede do Španělska, musí se připravit na to, že drtivá většina Španělů naprosto neumí anglicky. Tenerife nebylo výjimkou, a tak jsem již při prvních chvílích pochopila, že se tam i přes ochotnu a snahu přátelských Španělů, anglicky opravdu nedomluví. Nezbyvalo tedy nic jiného, než začít mluvit španělsky.

V prvních dnech je potřeba vyřídit kartičku NIE, neboli povolení k pobytu, což zabere hodně času. Jelikož

se ve Španělsku zrovna nepředřou, musíte se trefit do úředních hodin. Musíte dávat pozor na siesty, které jsou zhruba od 13:00 do 17:00, v té době jsou skoro všechny obchody zavřené a taky pozor na státní svátky, kterých je ve Španělsku opravdu požehnaně. Výhodou je, že vzhledem k odlišnosti daní na Kanárských ostrovech je tam opravdu levně. Stipendium ve výši 400 € vystačí téměř na všechny základní potřeby jako je nájem, jídlo a doprava.

Tenerife je nádherné místo plné úžasných míst, pláží s černým „lávovým“ pískem a nejvyšší sopkou ve Španělsku, kde to vypadá jako na Marsu. Ale je tam i plno milých a pozitivních lidí, kteří se neustále usmívají (a to i přesto, že je na Kanárských ostrovech nejvyšší nezaměstnanost v celém Španělsku).

Na naší fakultě jsem si zařídila ISP, abych nemusela prodlužovat. Musela jsem tedy v průběhu zkouškového období zvládnout zkoušky jak na Tenerife tak u nás, což se mi naštěstí podařilo. Bylo to časově velmi náročné, například na jednu zkoušku jsem jela přímo z letiště z Bratislavy. Nevím, jak to bylo na ostatních fakultách, ale na té naší právnické bylo maximálně 15 erasmus studentů a celkově mi přišlo, že na zahraniční studenty nejsou příliš nachystaní. Proto jsme měli stejné podmínky a výuku společně s tamními studenty. Nejsem si vědoma toho, že by tam existovalo něco jako programy „buddies“, které pomáhají zahraničním studentům, takže jsme si všechno museli obstarat a zařídit sami, což zahrnovalo např. zápis předmětů, sestavení rozvrhu, registrace do systému apod.

Člověk by si řekl, že na místě jako je Tenerife, školu nebudou nijak zvlášť „hrotit“, ovšem opak byl pravdou! Ačkoliv jsem od začátku věděla, že španělské občanské právo v praxi opravdu nijak nevyužiji, učitelé byli opačného názoru. Stanovili stejné podmínky zkoušek pro Erasmus studenty i studenty tamní. Podotýkám, že veškeré předměty byly vyučovány ve španělském jazyce. Bylo tedy potřeba se hodně učit, zejména ve zkouškovém období. I přes obtížnost jednotlivých zkoušek tento pobyt rozhodně stál za to, jinak bych si ostatně původně jednosemestrální pobyt neprodloužila na celý rok.

Foto Erasmus+: EACEA

Foto: Tenerife: Saskie Krejčířová

Trestní soudnictví v zemi galského kohouta

Ondřej Chylek

Francie je známá pro svou pestrou kuchyni, byrokracii a Asterixe a Obelixe. Studentovi práva by však neměla uniknout ani rozmanitost místního soudnictví, a to zejména trestní jurisdikce, která skýtá nejedno překvapení.

První, co Vás na francouzském trestním právu zarazí, je jeho systematické zařazení mezi právo soukromé. Ptal jsem se starších, ptal jsem se všech... a odpověď tkví ve zdůraznění faktu, že se trestné činy často dotýkají přímo jednotlivců. V praxi se toto pak promítá i v organizaci soudů, kdy práva veřejná soudí *ordre administratif* (čili správní soudnictví, které má na rozdíl od nás velice specializovanou a navíc dvou instancí strukturu), kdežto soukromoprávní agenda je v gesci *ordre judiciaire*, který se dělí na jurisdikci civilní a trestní.

Další odlišnost skýtá samotné rozdělení trestných činů, kdy francouzský trestní zákoník rozlišuje mezi přestupky (pokuta do výše 1 500 €), delikty (do 10 let vězení) a zločiny. O přestupcích tak na rozdíl od naší vlasti nerozhoduje správní úřad, ale *Tribunal de Police* v řízení před samosoudcem. „Delikventy“ naopak napravuje *Tribunal Correctionnel*, který zasedá v tříčlenném senátu. Největší podívanou však bezpochyby nabízí *Cour d'assises*, kdy tříčlenný senát doplňuje šestičlenná porota projednávající zločiny. Členové poroty jsou vybíráni ze seznamu voličů, musí být starší 23 let, bezúhonní a nesmí být ve státních službách (nejsou vybíráni ani studenti práva, protože jejich znalost práva je nežádoucí). Společně se soudci pak nadpoloviční většinou hlasů rozhodují nejenom o vině, ale i trestu.

Úroveň specializace soudců je opravdu velká, což dokládá existence zvláštního soudce pro výkon trestů, který například jednou měsíčně kontroluje situaci ve věznicích, nebo soudce ve věcech mládeže, do jehož jurisdikce spadají jak trestní věci mládeže (společně s dvěma přísedícími ne-soudci), tak ochrana mladistvých v civilních věcech.

Spoustou zajímavostí rovněž oplývá i samotné vyšetřování a přípravné řízení. To probíhá pod taktovkou *Procureurs de la Republic* či spíše jejich *substituts* – řadových státních zástupců, jejichž postavení stojí za zmínku. Ve Francii se totiž soudci a státní zástupci označují jedním slovem *magistrat*. To se projevuje například tak, že státní zástupci sedí vždy na stejné (vyvýšené) úrovni jako soudci, nebo že v rámci svého profesního života mohou přecházet mezi oběma složkami. Společně se tedy dělí na *magistrats de siège* (sedící - soudci) a *magistrats de parquet* (stojící - prokurátoři). Pokud se zde člověk chce stát *magistrat* (ať už raději stojí, nebo sedí), musí projít velice složitým konkurzem a dále absolvovat prestižní Národní školu „magistratury“ sídlící v Bordeaux. Nicméně na rozdíl od nás je státní zastupitelství přímo podřízeno ministru spravedlnosti, což vznáší otazník nad jeho nezávislostí. Francie za to byla kritizována dokonce i Evropským soudem pro lidská práva.

Asi největší zvláštností je existence *vyšetřujícího soudce*, který přichází na scénu v případech zločinů v momentě, kdy je státní zástupce s vyšetřováním hotov a předává spis. Úlohou tohoto soudce je všemi dostupnými (ale legálními) prostředky zjistit pravdu, aby mohl rozhodnout, zda obviněného postaví před soud, či jej zproští obvinění. V honbě za pravdou jde soudce opravdu hluboko a zjišťuje psychologický a sociologický profil obviněného.

Sečteno a podtrženo, po absolvování této letmé exkurze francouzskou trestní jurisdikcí Vám bude jasné, že se jedná o nadmíru organizovaný a specializovaný aparát, který se vyznačuje, ostatně jako mnoho jiného ve Francii, svými zvláštnostmi. Nechť ve Vás tento článek podnítl zájem o srovnání „boje za spravedlnost“ v ostatních zemích za našimi kopečky.

Foto: audience solennelle de rentrée 2011; Cour d'Appel de MONTPELLIER

Latinské zkratky

Josef Bártů

Nevíte, jak vyšperkovat seminární práci, SVOČku nebo diplomku? Nerozumíte zkratce v odborném textu? Netušíte, co právě řekl přednášející, když přednášku ozvláštnil latinským slovíčkem? Tak přesně pro vás je náš pravidelný sloupek o latinských zkratkách, slovech, souslovích a jejich využití v praxi. V dalších dílech se budeme věnovat i slovům, která běžně používáme a původ mají v latině.

Relata refero („přenáším již přenesené“) – lze použít, pokud sdělujeme informace, které máme z druhé ruky. Česky bychom mohli říct: „Jak jsem koupil, tak prodávám.“

Při odborné diskusi s kolegou na chodbách právnické fakulty se pochlubíte převratnou informací z nejnovější judikatury našeho Ústavního soudu. Tu jste však získali cestou z klubu v půl 3 ráno u okénka s kebabem a kolegovi, který vám ji sděloval, nebylo ani pořádně rozumět. Informaci jste nestihli ověřit. Sdělení tedy zakončíte slovy „relata refero“ a kolegovi bude jasné, že máte informaci z druhé ruky.

Tertium comparationis („třetí ke srovnání“) – označuje vlastnost (nebo jiný prvek) společnou pro oba

srovnávané objekty, jde tedy o společný znak sloužící za základ k porovnání dvou jiných objektů.

Budeme-li srovnávat právní úpravy dvou zemí, komparátem může být česká úprava, komparandem například rakouská a jako tertium comparationis zvolíme například doručování písemností v civilním právu procesním.

Ad hoc („k tomuto“) – volněji lze přeložit jako „pro tento jednotlivý případ“. Typicky můžeme říct, že uzavřu s někým smlouvu ad hoc, smlouva bude sjednána účelově pro jediný případ.

N. L. („non liquet“ alias „není jasné“) – zkratku použijeme, pokud chceme v textu označit pasáž, která nám není jasná. V právní prostředí sousloví „stav non liquet“ označuje stav, kdy rozhodná skutečnost zůstane neobjasněna.

Quod non est in foro, non est in mundo („co není před soudem, není na světě“) – jde o vyjádření zásady ústnosti v civilním sporném řízení, kterou je tento druh řízení ovládnut, dokazování se podle § 122 odst. 1 občanského soudního řádu provádí zásadně při jednání, účastníci mají právo být při jednání přítomni, klást otázky a vyjadřovat se k důkazům.

Mrtvé jazyky a jejich skloňování v odborném textu

Petr Jedlička

Po jednom až dvou semestrech práv každý zjistil, že si právníci rádi hrají na vzdělance (pokud jimi samozřejmě už nejsou), užívající latinských a občas i řeckých slov. Málo kdo to ale zvládne se ctí. Kdysi jsem se přímo od učitele dozvěděl, že člověk je *homus politicus* (správně *homo*), pročez se druží s jinými a v učebnici mi zase zrak padl na spojení *Aristoteliv zoon politikon* (správně *Aristotelovo zoon politikon*).

Užití latinského výrazu v textu může přinést ovoce, ale může vás i ztrapnit. Část právnické obce latinou totiž stále vládne. Největším problémem bývá zapojení takového výrazu do zbytku věty, aby pádově navazoval na ostatní.

V zásadě máte několik možností, jak se s problémem vypořádat. První je neskloňovat vůbec, např.: „Podle *obiter dictum* v nálezů ÚS sp. zn. I. ÚS 33/97...“ Takový způsob ale působí poněkud neústrojně. Dále lze sklonit jen podstatné jméno z příslušného sousloví, přitom je zvykem počestit jeho pravopis: „V citovaném *obiter dictu* Ústavní soud vyjádřil názor, že...“ Obsahuje-li slovní spojení podstatné jméno a přívlastek neshodný, lze skloňovat jen ono jméno: „Podle autorova *modu vivendi* lze soudit, že byl nepoučitelný bohem.“

Nejerudovaněji působí, pokud využijete skutečných latinských tvarů a zapojíte je ústrojně do české věty, např.: „Podle *legis fori* je dlužník povinen plnit bez zbytečného odkladu po výzvě věřitele.“ či „Obdobný názor nalezneme v *obiter dictis* Nejvyššího soudu z let 2002

až 2005 pravidelně.“ Spojení *lex fori* má totiž 2. pád *legis fori*, spojení *obiter dictum* má 6. pád množného čísla *obiter dictis*. Tento způsob někdy užívají vyšší soudy ve své judikatuře, jindy i učebnice. Nakonec elegantně lze skloňování obejít i užitím českého výrazu, který gramatickou kategorii (pád a číslo) ponese namísto výrazu cizího, např.: „Zavinění **typu** *culpa negligentia* je nejméně závažnou formou nedbalosti.“

Některá sousloví mají takovou podobu, že lze bez problému ohnout jak substantivum, tak adjektivum, např. *forum prorogatum*: „Na rozdíl od fora prorogata, které leží ve Francii, leží zákonné sudiště v ČR.“ Jedná se zpravidla o výrazy, jež mají koncovky, na které jsme v češtině již zvyklí (např. -us, -a, -um). Naopak některé koncovky jsou naprosto neústrojně (-io, -o, -is, -es, -e). V takových případech je lepší se počestitelského skloňování zdržet a využít jinou variantu (neskloňovat, vložit český výraz v potřebném tvaru nebo vyskloňovat latinsky). Nepíšeme tedy zásadně že „s *civisem romanem*“ (a už vůbec ne „*romanusem*“), ale raději že „se *statu sem civis romanus* se zásadně pojilo právo zdržovat se na území Říma.“

Pokud si nejste jisti, jaká je originální koncovka slova, na které jste právě narazili, nahlédněte raději do slovníku. Třeba zjistíte, že je lze pohodlně skloňovat i česky.

Vysvětlivka: *obiter dictum*: vedlejší část odůvodnění rozsudku („na okraj řečeno“); *lex fori*: právní řád místa sudiště; *modus vivendi*: způsob života; *culpa negligentia*: nevědomá nedbalost; *forum prorogatum*: smlouvou zvolené sudiště, *civis romanus*: římský občan.

Filmy a seriály, které ovlivňují svět práva

Markéta Štěpáníková

Už John H. Wigmore, který je tradičně považován za zakladatele teoreticko-právního hnutí Law and Literature, prosazoval myšlenku, že některá umělecká díla mohou zlepšovat schopnosti a znalosti právníků v některých ohledech. Sice zpočátku trval na tom, že to dokážou jenom dostatečně kvalitní romány, což bylo postupně vyvráceno, ale i tak měl pravdu v určení oblastí právní zkušenosti, kterou lze rozšířit právě pomocí uměleckých děl. Umění tak může právníka vzdělat v tom, co přesně obnáší praxe právních profesí, co se děje před soudním řízením a během něj, jak právo vzniká a funguje nebo jaký je vztah jednotlivce k právu jako takovému. Stručně vyjádřeno, umění dává právníkovi možnost hlubšího vhledu do situací, které sám neprožil a nemá s nimi (často ani nemůže mít) osobní zkušenost. Tento přístup přetrvál i v následujících desetiletích, kdy se seznamy rozšiřovaly o další jednotlivá díla a dokonce i nové žánry a kdy se hnutí Law and Literature rozšířilo za hranice USA.

Law and literature je dnes zavedenou oblastí právně-teoretického výzkumu i součástí výuky na právnických fakultách, byť dosud má výrazně větší vliv v anglo-americké kultuře. Je tématem mnoha podporujících i kritických prací, tématem vědeckých konferencí v USA, Austrálii a Asii i Evropě včetně ČR i hlavní oblastí zájmu vědeckých organizací. Studenta práva ale i tak nejspíš bude zajímat, co si má pustit za film nebo seriál, který by mu vedle zábavy dal bezpracně i studijní nebo profesní výhodu. Ne náhodou se v současnosti seznamy pro právníky relevantních filmů a seriálů stále více množí a jsou využívány i pro výuku práva, a to nejen pro předměty jako Právo a umění.

Které filmy a seriály tedy nejvíc baví a případně i ovlivňují studenty naší právnické fakulty? Na položenou otázku odpovědělo přes 100 studentů a výsledky zahrnují škálu od děl zcela nových až po filmovou klasiku z první poloviny 20. stol. a vedle očekávatelné hollywoodské produkce tam můžeme nalézt i německou, francouzskou nebo českou tvorbu. Od počinů neodiskutovatelné umělecké kvality zde najdeme i díla přiznaně náležející do populární a masové kultury. Náš seznam je tedy ve všech ohledech pestrý.

Na prvním místě ze seriálů je s výrazným náskokem před ostatními americký Suits, v českém překladu Kravaťáci. Následují ho co do oblíbenosti Ally McBeal a House of Cards, ale v ničem si s nimi nezadá ani už trochu retro JAG. Opakovaně se objevil také seriál Boston Legal a How To Get Away With Murder. Za českou tvorbu byl mnohokrát zmiňován seriál Život a doba soudce AK, ovšem často společně s kritikou jeho kvality. Vedle těchto většinou jednoznačně právnických či politických seriálů se však zařadily i např. Simpsonovi, Městečko Twin Peaks, Daredevil nebo český Vyprávěj.

Z filmů jasně vede Dvanáct rozhněvaných mužů, byť bez rozlišení staršího a novějšího zpracování. Velký dojem zřejmě zanechává rovněž Dáblův advokát, ale z novějších filmů vévodí Obhájce a Soudce, těsně za nimi potom Most špiónů. Poměrně dost příznivců má i Pravá blondýnka bez rozlišování dílu a Lid versus Larry Flynt. Z českých zástupců je nejčastěji zmiňováno Kladivo na čarodějnice. Z těch na první pohled ne tolik právnických filmů stojí za to jmenovat české Pelišky a Vyšší princip, sci-fi Blade Runner a Vyměřený čas, kultovní Klub rváčů nebo šestý díl Harryho Pottera. Nechybí ani muzikály Bídnici a Chicago nebo klasika jako Kubrickovy Stezky slávy a Jak zabít ptáčka. Je tak na každém, co mu vyhovuje a co si vybere. Celé seznamy filmů a seriálů pro inspiraci budou k dispozici na facebookovém profilu Fakultního akademického klubu.

Foto: Suits: USA Network

V Německu je univerzitní knihovna plná i v srpnu

Vladislav Musil

Výpravy do hlubin archivů mohou přinést nečekané – dozvídáme se, že všeobecné povědomí o naší historii nepřináší vždy úplnou pravdu, a objevíme lidské příběhy tak, jak se skutečně staly. Svě o tom ví i JAROMÍR TAUCHEN, odborný asistent na katedře dějin státu a práva, který aktivně publikuje nové poznatky z právního světa minulého století. Zdaleka se netýkají pouze jeho speciality – německého práva, svému důkladnému výzkumu podrobí vše, co je zrovna potřeba. A právem žije i ve svých mimofakultních aktivitách – je zářným příkladem toho, že pokud zaměříme svou pozornost na věci, jež nás naplňují, cesta se nám otevře sama.

1) Pane doktore, začněme zlehka, jak jste strávil léto a jaké jsou vaše cíle pro následující akademický rok?

Léto jsem strávil tradičně zčásti v archivu. K 100. výročí založení Masarykovy univerzity připravujeme s kolegy z katedry velkou reprezentativní publikaci, která bude podrobně popisovat stoletou a mnohdy pohnutou historii naší fakulty, takže jsem desítky hodin seděl po archivech a vyhledával podklady. V archivu člověk narazí vždy na velice zajímavé věci. Já jsem dostal na starost zpracovat období socialismu od znovuoobnovení fakulty na konci šedesátých let až po léta devadesátá. Některé objevené archivní dokumenty mě opravdu překvapily, takže se čtenáři v roce 2019 budou mít určitě na co těšit.

Po loňských úmorných vedrech jsme s manželkou objevili kouzlo dovolené v chladnějších skandinávských zemích. Letos jsme navštívili Norsko a moc se nám tam líbilo. Na příští rok máme naplánovány další severské země.

V následujícím akademickém roce mám jediný velký cíl: ukončit úspěšně již zahájené habilitační řízení. Na konci jarního semestru chceme také s kolegy z univerzity v Salzburgu uspořádat u nás na fakultě mezinárodní konferenci o historii stíhání sexuálních trestných činů.

2) Jak jste se dostal ke studiu na právnické fakultě, má právo ve vaší rodinné tradici?

Vždycky jsem měl vlohy pro humanitní předměty, takže jsem po dlouhých úvahách zvolil práva. Nebylo tehdy „přeprávníkováno“, jako je tomu dnes a právnické vzdělání slibovalo dobré uplatnění na trhu práce. Doby se však změnily. Na konci devadesátých let, když jsem dělal přijímací zkoušky, byl o studium na právnických fakultách ze strany uchazečů obrovský zájem a nebylo jednoduché se na práva dostat. Mně se to naštěstí povedlo a zpětně toho nelituji. Právo

v mé rodinné tradici nemá, ale možná, že ji založíme, manželka je také právnička.

3) Jste znám jako právník specialista na němčinu a německé právní dějiny, které nejsou u mnoha studentů příliš preferované odvětví. Co vás vedlo zrovna k této specializaci?

Němčina mě bavila již od základní školy. Na právnické fakultě jsem kromě němčiny pro právníky navštěvoval všechny výběrové kurzy paní Dr. Šramkové, případně zahraničních přednášejících, takže jsem se postupem doby právnickou němčinu naučil. Klíčový byl pro mě předmět „Škola rakouského práva“, který tehdy organizačně zajišťovala paní prof. Pokorná z katedry obchodního práva (u které jsem pak psal i svou diplomovou práci v němčině). Každý pátek po dva semestry jsme poslouchali přednášky vyučujících z vídeňské univerzity z rakouského občanského a obchodního práva a řešili příklady. Tento předmět mi umožnil zdokonalit se v právnické němčině a ukázal mi, jakým směrem se chci v budoucnu vydat.

Právní historie mě vždycky bavila, takže jsem ji pak spojil s němčinou a začal se věnovat německým a rakouským právním dějinám a dějinám či vývoji práva v Protektorátu Čechy a Morava.

4) Jednou z vašich činností je i práce soudního tlumočníka. Mohl byste nám popsat, co vše to obnáší?

Pod činnost soudního tlumočníka spadají dvě oblasti: jednak tlumočení při soudním jednání nebo např. při výslechu na policii, a jednak překlady listin. Nejčastěji se jedná o výpisy z obchodního rejstříku, rodné listy, technické průkazy či nejrůznější potvrzení a listiny, které se předkládají na úřadech. Soudnímu překladatelství se věnuji jen jako vedlejší činnosti při zaměstnání, asi by mě nebavilo na plný úvazek celý den sedět u počítače a překládat.

Čas od času za mnou naši studenti chodí s dotazem, co mají udělat, aby se mohli stát soudním tlumočníkem a zda je možné se tím živit na plný úvazek. Absolventům právnických fakult, kteří jsou dobře jazykově vybavení, bych určitě doporučil, aby se „kulaté razítko“ získat pokusili, protože to představuje možnost, jak si např. jako advokátní koncipienti přivydělat.

5) Zúčastnil jste se řady stáží na německých a rakouských univerzitách, jaké jsou v těchto zemích podmínky pro studium práva a jaké jsou rozdíly mezi životem studentů a akademiků v porovnání s Masarykovou univerzitou?

Toto by bylo na dlouhé povídání, takže uvedu jen několik postřehů, které jsem vypořezoval, když jsem před lety v Německu a Rakousku studoval. Jedním z hlavních rozdílů je systém přípravy studentů na zkoušky, které jsou nepoměrně náročnější než u nás. Jednou jsem v srpnu, kdy jsou v Německu prázdniny,

šel do univerzitní knihovny a velice mě překvapil, až doslova šokoval fakt, že studovna byla úplně plná studentů, kteří se na zkoušky učili z komentářů, z nich si vypisovali poznámky na kartičky a podle nich se pak ve studijních boxech vzájemně zkoušeli. Když u nás jdeme do studovny, tak je o prázdninách prázdná a studijní morálka je nepoměrně menší.

Ovšem zásadní rozdíl spočívá v systému výuky. Prakticky nic není povinné a především němečtí studenti navštěvují jen přednášky a některé výběrové kurzy. Naše klasické povinné semináře neznají. To je však vykoupeno velkou náročností zkoušek, které jsou většinou písemné a spočívají v řešení složitých případů. Vyučující tak mají více času na vědu, protože prakticky pouze přednáší a nemusí vést několik seminářů týdně.

Na druhou stranu, když srovnám historickou budovu naší právnické fakulty s některými německými nerekonstruovanými kampusy se zastaralým vybavením, pocházejícím třeba ještě ze sedmdesátých let, tak musím jednoznačně konstatovat, že se u nás člověk na fakultě cítí mnohem lépe.

6) V tomto roce vyšla vaše monografie „Práce a její právní regulace v Protektorátu Čechy a Morava“. Mohl byste čtenářům lehce nastínit, jak to s úpravou práce v okupovaném protektorátu bylo a tím i třeba navnadit čtenáře ke koupi této publikace?

Tato monografie je má habilitační práce a představuje výsledek téměř pětiletého archivního výzkumu. Jejím úkolem je čtenáři ukázat, jak fungovalo pracovní právo v období nacistické okupace v českých zemích. Především je nutné si uvědomit, že zde jednoznačně převažovaly veřejnoprávní prvky a těch soukromoprávních moc nezůstalo. Stát zaměstnavatelům autoritativně stanovil, koho mohou zaměstnat, za jakou mzdu a za jakých podmínek. Zaměstnancům naopak přikázal, u jakých zaměstnavatelů budou

práci vykonávat. Myslím, že kniha se určitě povedla a přináší mnoho zcela nových a nikde nepublikovaných informací.

7) Působíte jako člen vědecké rady „Encyklopedie českých právních dějin“. Můžete nám přiblížit tento projekt, jaké jsou jeho cíle a v jaké fázi je jeho příprava?

Na Encyklopedii pracuji s panem doc. Schellem jako její druhý hlavní editor již od roku 2013. Je to jednoznačně největší projekt v oblasti právní historie, jehož výsledkem bude minimálně 15 svazková encyklopedie mapující českou právní historii od jejich počátků až do současnosti. S námi na něm spolupracuje více než 650 autorů nejen z ČR a SR, ale i z okolních států. V Encyklopedii budou zpracována jak věcná hesla z oblasti právní historie, tak i více než 800 podrobných biografických medailonků významných již nežijících právníků. Zatím byly vydány čtyři svazky, zbytek by měl být dokončen v příštím roce. Na již vydané svazky máme velice pozitivní ohlasy ze strany odborné veřejnosti, což nás těší a motivuje k další práci. Redakční a organizační práce však zabírají většinu mého volného času. Autorsky jsem do Encyklopedie zpracoval hesla vztahující se k právnímu vývoji v Protektorátu a přes stovku životopisných medailonků docentů a profesorů působících v období socialismu. V univerzitních archivech i např. v Archivu bezpečnostních složek, který spravuje fondy z činnosti Státní bezpečnosti, jsem narazil na velice zajímavé osudy učitelů, kteří na právnických fakultách působili mnohdy až do nedávné doby. Některé medailonky budou jistě korigovat zažitou představu o některých osobnostech české právní vědy, které po lidské stránce naprosto selhaly, a jiné zase připomenou životní dráhu těch, kteří museli z politických důvodů z akademické sféry nuceně odejít.

Cesta makasarové stěny z Právnické fakulty zpět do vily Tugendhat

Adam Pálka

Při prohlídkách brněnské vily Tugendhat (1929–1930) spatří každoročně desetitisíce návštěvníků řadu podivuhodných stavebních řešení, která je nenechají na pochybách, že perla funkcionalismu je od roku 2001 zcela po právu na seznamu UNESCO. Výjimečnost vily dokládají zejména ušlechtilé materiály, ocelový nosný skelet a nákladné technologie. Patrně nejpozoruhodnější příběh si návštěvníci vyslechnou v jídelně hlavní obytné místnosti. Zdejší prostor je totiž vymezen kruhovou stěnou z makasarského ebenu, kterou po emigraci Tugendhatových čekal velmi netradiční osud. Část údajně ztracené stěny byla po letech objevena v menze Právnické fakulty.

Kromě jídelní přičky zvolil architekt Ludwig Mies van der Rohe vzácné indonéské dřevo k dýhování dalších objektů v obytné místnosti (knihovna, bridžový stůl, pracovní stůl). Jinými nevšedními prvky v místnosti byl onyx propouštějící sluneční světlo či elektrické spouštění oken. Samotná makasarová stěna o jednácti panelech obklopovala rozkládací kulatý stůl z hruškového dřeva s pergamenem potaženými židlemi „Brno“. K levé části přičky byla připevněna mramorová odkládací plocha. Opuštění vily jejími židovskými obyvateli roku 1938 znamenalo, že část nábytku byla přepravena do emigrace, zatímco jiné části vybavení ve vile zůstaly. Některé v budově přetrvaly dodnes, avšak významné procento bylo v průběhu války (případně později) odvezeno či zničeno. Makasarová přička před podzimem 1940 z budovy zmizela a jelikož tvrzení ze šedesátých let o využití dýhy k výrobě nábytku nebylo dokázáno, zůstávaly její osudy dlouho záhadou. „Všichni jsme tu stěnu považovali za ztracenou věc, která neexistuje,“ uvádí kunsthistorik Miroslav Ambroz.

Právě tento badatel je pro vysvětlení celého příběhu zásadní osobností, neboť to byl on, kdo před lety našel značnou část původní makasarové stěny z vily Tugendhat, a sice v zadní místnosti menzy Právnické fakulty v podobě obkladů stěn. Budova za protektorátu sloužila jako ústředí Gestapa a umístění dýhy z demontované jídelní přičky na stěny dnešní menzy (tehdy důstojnické kantýny) bylo jednou z mnoha změn, kterou stavba prošla. Odborníkům ovšem souvislost fakulty s Miesovou stěnou dlouho unikala. První krok k identifikaci přišel v květnu 2003, kdy Ambroz zavítal do zadního salonku menzy Právnické fakulty. Právě zde si s ním dala schůzku jeho současná životní partnerka (tehdy doktorandka Přírodovědecké fakulty). Přestože objektem jeho zájmu rozhodně nebylo obložení stěn, jako kunsthistorik nemohl přehlédnout cenné, byť opotřeбенé dýhované obklady. „Okamžitě jsem poznal, že to je makasar, a okamžitě mě napadlo, že by mohl být z vily Tugendhat,“ vzpomíná. „Ale

ta myšlenka mi přišla ze spousty důvodů absurdní.“ Mezi těmito důvody byla skutečnost, že van der Rohe navrhl panely jako zaoblené, zatímco dýha na obkladech v menze byla rovná. Obklady byly navíc umístěny horizontálně a nedosahovaly takových rozměrů jako panely z jídelní stěny. V centrále Gestapa prošla dýha zkrátka takovými zásahy (rozřezání, nanesení na rovnou plochu), že jídelní stěnu příliš nepřipomínala.

„Proběhlo mi hlavou, že by si toho přece už dávno někdo všimnul.“ Nakonec usoudil, že obklady byly na fakultě již od třicátých let, a na vzácný materiál po léta prakticky nepomyslel.

„Je zvláštní, jak funguje mozek, na ten makasar jsem si totiž vzpomněl ve snu po pěti letech,“ uvádí dále Miroslav Ambroz. Po probuzení neváhal a v době chystání obědů zavítal s fotoaparátem za souhlasu zdejších zaměstnanců do menzy. „Doma jsem snímky porovnal s těmi původními černobílými fotografiemi, kde je dýha vidět, je to jako otisk prstu,“ vysvětluje. „Na základě toho jsem identifikoval jednotlivé panely jídelní stěny. Byla to neuvěřitelná náhoda, neboť právě v této době jsem se zabýval rešersemi v různých archivech ohledně dějin vily Tugendhat za druhé světové války.“ Členy mezinárodní komise THICOM Ambroz o svém zjištění poprvé informoval v říjnu 2010 (tehdy několik měsíců po zahájení rekonstrukce vily), neboť předtím měl o správnosti takového kroku pochybnosti. „Třeba by fakulta řekla, že dýhu nechce vydat, protože z tehdejšího velitelství Gestapa vozili lidi na popravy, a tím pádem mohl být makasar považován za památku,“ objasňuje možný problém, který naštěstí později nenastal. Podstatnějším důvodem pro nesdělování nálezu

stěny ovšem byla rozvášněná atmosféra související s plánovanou rekonstrukcí vily Tugendhat. „Soutěž na projektanta byla zmanipulovaná a v roce 2008 antimonopolním úřadem na základě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zrušena,“ hodnotí tehdejší situaci brněnský kunsthistorik a doplňuje, že dalším problémem byla žádost o navrácení vily, kterou tehdy podali potomci rodiny Tugendhatových.

„Město Brno se sice nakonec rozhodlo problematicky projekt použít, pro odborný dozor však naštěstí jmenovalo mezinárodní komisi expertů THICOM,“ vysvětluje Ambroz. „Právě existence tohoto panelu odborníků mě přesvědčila o smysluplnosti oznámení mého objevu.“ Ono „objevení“ stěny přitom mělo opravdový příděch senzace, jelikož makasar z vily Tugendhat vlastně vůbec nebyl schován, a naopak byl od roku 1945 na očích velkému množství lidí. Po oznámení svého nálezu zavedl Miroslav Ambroz dva ze členů THICOMu do fakultní menzy, kde oba jeho závěry potvrdili. V létě 2011 se s vedením Právnické fakulty podařilo domluvit odvezení materiálu do vily a náhradou byly do menzy nainstalovány nové obklady v podobném duchu.

Znovuvytvoření makasarové příčky však nebylo snadné, musela být totiž například vybudována ztracená konstrukce, na níž byla dýha kdysi nanесena. Makasarský eben z fakulty navíc tvoří jen většinu vnitřního obvodu stěny, takže pro vnější stranu a k doplnění chybějících dýhy na vnitřku se využil obdobný materiál. Pátrání po tomto materiálu začalo již před rekonstrukcí a vyžadovalo značné úsilí, neboť dnes se tato chráněná dřevina nesmí kácet. „Dodavatelská firma dělala průzkum trhu a nakonec zjistila, že v Salzburgu je továrna, která disponuje makasarským ebenem. Šlo o kmeny, které byly skáceny dávno v minulosti,“

popisuje ředitelka vily Iveta Černá. Musel se odkoupit celý kmen (tedy více ebenu, než bylo potřeba) a v Židenicích se z něj nakrouhaly tenké vrstvy. Díky Ambrozově objevu autentického dřeva nakonec tato nová dýha nemusela být vyrobena v původně předpokládaném rozsahu, originál z Právnické fakulty nicméně vyžadoval velkou péči. „Z původních zhruba tři milimetrů měla dýha místy zhruba milimetr a půl a chyběly boční i spodní partie jednotlivých panelů, které se musely doplnit identickou či velmi podobnou strukturou,“ uvádí Černá. „Materiál byl navíc dotčen, když se do prostor menzy sekundárně umísťovalo nové topení, tehdy bylo dřevo na řadě míst provrtáno.“ Z autentického i nově pořízeného ebenu byla každopádně vytvořena důstojná kopie Miesovy stěny. Dýha z menzy navíc i po řadě let nesla vrstvu původního laku. Díky tomu byl pro zbylé části stěny namíchán lak odpovídající neobvyklé receptuře z roku 1930.

Na závěr je třeba zmínit nepravdivý příběh o nálezu makasarské stěny uvedený v mnoha internetových médiích. Dle něj Miroslav Ambroz původní eben našel díky deníku německého vojáka Louise Schobbertha, jenž si vilu Tugendhat na podzim 1940 prohlédl. Je sice pravdou, že brněnský badatel se díky Schobberthovým potomkům k deníku dostal, jenomže o makasarské příčce, potažmo samotné vile Tugendhat se zde nic nedočel. Jak Ambroz poznamenává, před lety nějaký novinář spojil nesouvisející informace (objev stěny a nález deníku) do jedné a jeho omyl byl pak nejednou přebrán. Snad alespoň tento článek žádné mýty o pozoruhodné stěně z vily Tugendhat neobsahuje.

Foto 1: Vnitřní obvod jídelní stěny tvořený převážně autentickým materiálem, Adam Pálka

Foto 2: Část makasarské stěny z vily Tugendhat jako obklad v menze PrF MU, Miroslav Ambroz

Útěk křesťanů z Číny do Česka

Jiří Růžička

Potlačování lidských a občanských práv v Číně je nejčastěji skloňováno se situací ohledně Tibetu, kritický stav v komunistické Říši středu nicméně zahrnuje další oblasti porušování základních práv a svobod. Jednu z nich v posledních měsících pocítila i Česká republika, když na její území přicestovalo několik desítek čínských žadatelů o azyl.

V současné době je v pobytových centrech v Havířově a Kostelci nad Orlicí umístěno na 70 osob, které v ČR požádaly o udělení mezinárodní ochrany. Důvodem má být „pronásledování“, kterému ve své vlasti byly vystaveny pro svou křesťanskou víru.

V Číně oficiálně působí jediná, tzv. Vlastenecká církev, a ačkoliv se v plném znění jedná o Vlastenecké sdružení čínských katolíků, tak s katolicismem má velmi málo společného. Mimo jiné nepřijímá autoritu Svatého stolce ve Vatikánu, světi své vlastní kněží, uznává výhradně své vlastní, pozměněné učení atd. Tato církev je pod silným vlivem a vedením komunistického aparátu a je *de facto* nástrojem vládnoucí garnitury, jak regulovat a ovlivňovat náboženský život v zemi.

Navzdory této situaci vyrostlo v Číně v několika minulých desetiletích největší církevní podzemní hnutí na světě, označované někdy jako Domácí církev. Toto hnutí nepodléhá státní regulaci o náboženském shromažďování a činnosti, čímž je pro komunistickou stranu trnem v oku. Její členové jsou mnohdy vystavováni perzekuci, šikaně a různým omezením při realizaci své víry.

Země s téměř 100 miliony věřících se v roce 2015 umístila na 29. příčce mezi státy pronásledujícími křesťany, což je ve zjevném nepoměru s vyjádřeními a jistotami, kterými západní svět ubežpečuje čínská vláda.

Není proto divu, že čínští křesťané svou vlast opouštějí a hledají azylovou ochranu ve svobodnějších zemích. ČR je nicméně v obtížné situaci. Pokud by azyl udělila, oficiálně by tak uznala, že v Číně dochází k porušování lidských práv. A to v době, kdy čínský vliv v ČR exponenciálně roste a ekonomická provázanost je stále silnější. Stačí si připomenout cesty vrcholných politiků na dálný východ, které vyústily uzavřením velkých ekonomických obchodů, jako je nákup fotbalové Slavie nebo pivovaru Lobkowicz.

Mnozí komentátoři proto nedočkavě čekali, zda se Česko přikloní k „Havlově“ kritice porušování lidských práv v Číně a azyl čínským uprchlíkům udělí, anebo zda se přihlásí k nově vznikající čínsko-české ekonomicko-politické alianci a udělení azylu odmítne. Rozhodnuto mělo být do konce září letošního roku. Úředníci ministerstva vnitra nicméně zvolili uspávací strategii a s odkazem na složitost případu si lhůtu pro konečné rozhodnutí o 6 měsíců prodloužili.

Zlí jazykové tvrdí, že na ministerstvu vnitra panuje víra, že žadatelům o azyl dojde trpělivost a mezinárodní ochranu se rozhodnou hledat někde jinde. A pokud ne, lhůta se dá prodlužovat opakovaně.

Foto: Okinawa Soba: Sunday School at a Christian Church in Old China; volná licence

Digitalizace práva - máme se bát?

Jan Šlajs

Netřeba nikoho přesvědčovat o tom, že právnické profese patří k jednom z nejkonzervativnějších. Nedávné nařízení ČAK o vhodném oděvu advokáta budiž důkazem. Přesto však i tyto obory musí čelit změnám, souvisejícími s digitalizací světa, ve kterém žijeme, a většina z nás vyrůstá prakticky od dětství.

Tyto proměny jsou však pomalé a proto nikoho nepřekvapí, že česká justice nemá ani centralizovaný systém elektronických spisů, zatímco první webová stránka svým stářím již atakuje třicítku. Přesto čas od času vyplave na povrch myšlenka na zrušení soudců, nahrazení advokátů a celkovou redukci právnického stavu.

Druhý věk strojů

Takové myšlenky mohou být v jistých časech populární, ale po mém soudu nebudou nabývat reálných obrysů ani na sklonku našich kariér. Jistě, elektronizace všeho druhu a zavádění automatizovaných databází roste raketovým tempem (jak předvídají autoři titulu „Druhý věk strojů.“) a nikoho asi nepřekvapí, že si advokátní kancelář BakerHostetler najala Rosse. Pokud si představujete chodící encyklopedii Mika Rosse, notorickou postavu ze seriálu Suits, musím vás zklamat. Ross je software fungující na bázi kognitivního systému vyvinutého společností IBM.

To v praxi znamená, že Ross odpovídá na konkrétní otázky přirozeným jazykem, učí se a odpovědi zlepšuje. Takový nástroj má větší míru uplatnění v prostřední common law, kde je třeba hledat množství kauz

a precedentů. Svůj smysl ale časem najde i v prostředí kontinentálního práva. Jednak proto, že soudy mají aktivní roli v dotváření práva, ať s tím souhlasíme či nikoliv, a jednak protože technologický vývoj více propojil a propojí globální trhy, na což chtě nechtě bude reagovat i právní systém.

Pokrok nezastavíš

Zapojení nástrojů umělé inteligence bude logicky tlačit na snižování cen a pravděpodobně dojde i k určitému snížení stavů. To je přirozený vývoj, který nastane, ale po mém soudu ani ne zítra, ani ne po ukončení studia letošních prvků. Na druhou stranu, dnes byste jen těžko hledali místo jako operátor telegrafu či ponocný. Významným je vliv jiných proměnných a pokud se nebráníte myšlence federalizace nadnárodních celků s využitím jednoho úředního jazyka, je možné si představit outsourcing právních služeb do třetích zemí s nižší cenou práce a poskytování většího množství služeb po internetu, téměř v reálném čase odkudkoliv. Navíc stejně jako přivodila ekonomická krize ve Spojených státech v letech 2008 až 2010 propuštění téměř deseti tisíc právníků, způsobí větší zapojení informačních technologií zánik některých profesí. Kdo se nepřizpůsobí, ten půjde z kola ven.

Netvrdím tedy, že většina z nás se bude muset výrazně rekvalifikovat či se jednoho dne dozví, že na jeho místo přichází elektronický kolega. Pro generaci Y a více pro generaci Z je digitalizace skrytou příležitostí, protože kdo bude z prvních, kteří na trhu poskytují služby jinak, stane se lídrem těchto nezadržitelných změn. Proto bychom se „digitalizace práva“ neměli bát.

Burkiny v ČR nechceme

Kamila Abbasi

Ženy si zvykly na to, že jejich hidžáb je hromosvodem pro veškeré emoce vůči muslimské komunitě v jakékoliv společnosti na světě. I ve Francii je to opět žena, ke komu se tyto emoce obracejí a na kterou dopadají údajná „opatření proti terorismu“. Nejvyšší správní soud přitom pozastavil platnost jedné z vyhlášek zakazujících burkiny na pláži – symbolicky – poslední den její platnosti. Proč Francie k zákazu muslimských plavek vůbec přistoupila? V čem Francouze pobuřuje žena „bez šnorchlu“, oděná do „muslimsky konformního neoprenu“?

Chceme-li zachovat náboženskou svobodu, lze zvolit dva přístupy. Prvním je naprostá rozvolněnost – tedy mnohost náboženských symbolů ve veřejném prostoru. Na ulicích, ve školách i na úřadech se pak můžete setkat s nošením křížků na krku, židovskými jarmulkami a také muslimským šátkem (hidžábem).

Druhým, opačným přístupem, je naprosté vyprázdnění veřejného prostoru od všech náboženských symbolů. Ve společnosti se pak nesetkáte s manifestací absolutně ničeho.

Liberalizace i zákazy muslimských náboženských symbolů se objeví vždy nejprve ve školství. Nejinak tomu bylo ve Francii, která od roku 2004 zvolila absolutní odstranění náboženských symbolů ze škol. Celostátní zákaz jarmulek, hidžábů a výrazných náboženských symbolů (tedy i kříže na krku) ve školách pak byl zdůvodněn tím, že děti jsou nesmírně citlivé na existenci jakýchkoliv symbolů a vedle toho jsou také velmi ovlivnitelné. Muslimské šátky navíc působily problémy v hodinách tělocviku, kde z důvodu bezpečnosti není možné nosit jakoukoliv pokrývku hlavy (tedy ani čepice nebo klobouky, které školám – jakožto alternativu – nabízely muslimské žákyně Dogru a Kervanci v případě před Evropským soudem pro lidská práva „Dogru proti Francii“).

Od roku 2011 pak ve Francii platí druhý kontroverzní zákon. Tím je zákaz celoobličejového zahalování, tedy zákaz nošení burek a nikábů. Burka má – slovy Miloše Zemana – „takovou tu sítku přes oči“. Nikáb je varianta „bez sítky“, kdy je žena kompletně zahalena, ale stále ji můžeme vidět do očí. Francie nazvala, že tyto závoje a „sítky“ mohou vytvářet překážku mezi ženou a okolní společností. Protože má samotná tvář v evropském kulturním okruhu jedinečnou hodnotu, nelze si představit, že by se ženy dokázaly integrovat do francouzské společnosti, pokud se odhalují jedine v soukromí, ovšem mimo domácnost se pohybují pouze se zahalovou tváří.

Italové s křížem i hidžábem

Zakážeme-li ovšem ženám nosit obyčejné muslimské šátky, jedná se o zásah do svobody náboženského vyznání. Evropský soud pro lidská práva zakazy muslimských šátků již řešil v minulosti několikrát. V případě Francie pak oba dosavadní zákazy (zákaz celoobličejového zahalování v případě burek a nikábů, i zákaz muslimských šátků ve školství) před Evropským soudem pro lidská práva obstály.

Soud se v rámci doktríny uvážení (margin of appreciation) vždy zabývá povahou státu, který nošení symbolu zakázal. Je podstatné, zda jde o stát ateistický (Česká republika), tradičně sekulární (Francie) nebo naopak vysoce religiózní (Itálie). Už z těchto důvodů je nemyšlitelné, aby například Itálii před Soudem „prošlo“ opatření zakazující muslimkám se zahalovat, pokud by jinak religiózní Itálie současně nezakázala také nošení ostatních symbolů – tedy i kříže. Je proto snadné se dovědět, že žádný italský politik by záměr

zákazu zahalování politicky neustál, protože tento zákaz by současně znamenal nutnost zbavit Itálii vedle muslimských šátků právě i tolik milovaného kříže.

Tvrzení, že do křesťanské Evropy šátky nepatří, proto nedává smysl. Je-li stát skutečně křesťanský a chce-li na veřejnosti svůj kříž, musí z hlediska lidskoprávních dokumentů, kterými je Evropa vázána, strpět i muslimský šátek. Křesťanské státy jsou tedy, na rozdíl od států podřízených ateismu, daleko více otevřené koexistenci různých náboženských symbolů ve společnosti, neboť se v prvé řadě obávají o vlastní křesťanství. Naproti tomu státy ateistické směle vyprázdní veřejný prostor jak od muslimských šátků, tak od kříže, na kterém ostatně ani nijak netrvali.

Na kafe v burkinách ano, na pláž ne

Kromě pláží není v žádném francouzském veřejném prostoru zakázáno chodit v burkinách. Burkini jako oděv totiž nespádají pod zákonný zákaz burek a nikábů. Ženám je přeci vidět do tváře. Pokud by žena v tomto „bazénovém oděvu“ vyrazila na pařížské bulváry, pokutována by nebyla. Šovinisté by dokonce mohli poznamenat, že ženě přes upnuté burkini vidíme siluetu, což se rozhodně nedalo říci o beznadějně volném nikábu či burce.

Ženy si už zvykly, že je jejich hidžáb hromosvodem pro veškeré emoce vůči muslimské komunitě obecně. A to přesto, že žádný z nedávných teroristických útoků ve Francii nezpůsobila muslimská zahalená žena. Nejinak je tomu ani v Čadu, Nigérii nebo Kamerunu, kde z důvodů boje proti Boko Haram je to opět **žena**, kdo se musí protiteroristické politice přizpůsobit.

Té politice, která potlačuje teroristickou skupinu představenou **muži** a zaměřenou na **násilí na ženách**.

Pokud byste v tomto regionu čekali „tradiční muslimské oděvy“, které jsou všeobecně mediálně známe – nebo jak říká Martin Konvička „na strašáka“ – realita je jiná. Africké muslimsky konformní šaty jsou totiž dlouhé pestrobarevné šaty a ženské turbany. Paradoxně tak z Afriky míří tradiční místní oděvy, které nikoliv v důsledku instagramu, facebooku nebo (chcete-li) globalizace, ale v důsledku tohoto zákazu již nemají místo na veřejnosti.

Chceme Vám vidět za hory, za doly

Jistě, lze pochopit, že většinové společnosti záleží na tom, jak moc je žena oblečená, když jde na úřad, do banky, do nemocnice. Je totiž příjemné, když člověku vidíme do tváře, a působí podivně, když mu nemůžeme myšlenky a emoce „číst z očí“. V případě francouzského zákazu nošení burek a nikábů, šlo právě o zákaz nepřiměřeného zahalování na veřejnosti. Společnost tehdy vydala jasný signál: „Chceme Ti vidět do tváře, chceme vidět, kdo jsi ty, kdož se mnou jednáš.“

Tento signál byl zcela legitimní pro poklidné soužití většinové a muslimské komunity v jedné společnosti. V případě burkin je však situace poněkud rozdílná. Jaký signál vysílá společnost tentokrát? „Chceme Ti vidět až za hory, máme právo civět, ukaž nám, co skrýváš!“ Spor o burky byl sporem o právo na znalost identity protějšku, ale nynější hádka o burkiny je patriarchálním sporem o to, co vše na ženě ještě ostatní vidět mají a musejí. Můžeme nutit ženu, od puberty zvyklou nosit na vlasech šátek a nevystavovat dekolť na veřejnosti, do nošení plavek na natřískané pláži před očima ostatních lidí?

Samotný fakt, do jaké míry je žena ochotná před zraky okolí své tělo odhalit, je vysoce intimní záležitostí. Především by to ale mělo být svobodným rozhodnutím každé ženy. V opačném případě může dojít k tomu, že žena nucená k odhalení z ostychu na pláž nepřijde vůbec. Neexistuje nic jako „právo na zření ženského těla ve spodním prádle“. V případě zákazu burkin jsme proto svědci posledního kroku k úplnému patriarchálnímu ovládnutí ženského těla. Co je ale komu do toho, v jak títných plavkách ženy tráví chvíle na pláži, zůstává záhadou.

Je online vzdělávání budoucností a nahradí klasické vzdělávání, jak jej známe?

Ondřej Sasín

I na to jsme se zeptali průkopníků v online vzdělávání v Česku. Nezisková organizace Nugis Finem, která stojí za jedinečným projektem Nostis, vznikla v roce 2014 na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

„Naším cílem bylo v první řadě vyvracet mýty, které se o právu v naší společnosti šíří.“ popsal John Gealfow, prezident a zakladatel Nugis Finem. K naplnění tohoto cíle směřuje Nugis Finem stále a to za využití několika projektů. Tím hlavním je podle Johna Gealfowa zejména právě Nostis, neboli platforma pro takzvané MOOC kurzy. Zkratka MOOC pochází z anglického Massive Open Online Course. Tedy hlavní výhodou těchto kurzů je jejich otevřenost široké veřejnosti, přístupnost skrze online svět a možnost studovat kdykoliv, kdy se to hodí vám.

Pojem MOOC přitom není ve světě až takovou novinkou, existuje několik světových platform, jako jsou například coursera, edx a podobné, kde si může zájemce udělat kurz z MIT, Harvardu a jiných světových univerzit. Dokonce i v české republice nalezneme několik platform pro online vzdělávání, avšak Nostis mezi těmito vyniká především proto, že kurzy na platformě Nostis jsou svým obsahem a rozsahem velice podobné klasickým univerzitním kurzům. Tak třeba kupříkladu kurz rodinného práva má dokonce 8 týdnů, ve kterých se studenti dozví to nejdůležitější z rodinného práva.

Kurzy jsou otevřené pro každého a každý studuje podle vlastních možností a schopností

Jak již bylo řečeno, jednou z největších výhod MOOC kurzů je především to, že se každý vzdělává svým

vlastním tempem a tehdy, kdy on sám chce. „*Toto zásadně mění způsob vzdělávání*“ řekl Jaroslav Kreml, manažer projektu Nostis. Podle Jaroslava Kremla je velice důležité si uvědomit, že svět kolem nás se razantně změnil, ale vzdělávání zůstává pořád stejné, což je problém. Žijeme ve světě moderních technologií, ale neumíme je pořádně využívat. „*Někdy mám pocit, že s nimi naprosto bezdůvodně bojujeme, na místo abychom je smysluplně využili v náš prospěch,*“ podotkl Kreml.

Dnešní univerzity jsou velice uzavřené a vzdělání nabízí pouze uzavřenému okruhu posluchačů - a to si projekt Nostis dává za cíl změnit. Dosáhnout toho chtějí lidé z Nugis Finem právě prostřednictvím online kurzů. Jejich výhoda je dle organizátorů kurzů především v jejich otevřenosti. „*Za dobu fungování začalo s našimi kurzy několik tisíc lidí všech věkových kategorií a úrovní vzdělání,*“ řekl Ondřej Henek, ředitel pro IT. „*Tyto počty se navíc s možností studovat kurz kdykoliv několikanásobně zvedly,*“ dodal Henek. Co považují organizátoři online kurzů za zásadní, je jejich dostupnost v tom smyslu, že kurzy jsou zcela zdarma a jsou zaštitěny vždy univerzitou, která dodává těmto kurzům na jejich prestiži.

Plány do budoucna jsou veliké

Online vzdělávání je v České republice teprve v plenkách, ale co se týče kvality kurzů, a to jak po jejich obsahové tak vizuální stránce, se kurzy z dílny Nostis rovnají světové kvalitě a podle jejich organizátorů to rozhodně není konec. Nostis momentálně nabízí čtyři online kurzy, které jsou primárně určeny široké veřejnosti, a na všech se podílela a zaštituje je Univerzita

Palackého. Do budoucna přibudou kurzy jak z brněnské, tak pražské Právnické fakulty.

Momentálně se připravuje například kurz římského práva s Prof. JUDr. Michalem Skřejpkem, DrSc., či kurz právní filosofie s JUDr. Tomášem Sobkem, Ph.D. I tyto kurzy budou stále primárně zaměřené na veřejnost. Velký skok má však přijít již ke konci roku, neboť přibudou dvě nové úrovně kurzů. Jednak to budou kurzy určené studentům právnických fakult a dále kurzy určené již absolventům, státním zástupcům, soudcům, ale i jiným odborníkům, kteří si chtějí rozšířit obzory či si zopakovat to, co už možná zapomněli.

Další novinkou, kterou Nostis připravuje, je také možnost specializací a jejich akreditace. Co jsou specializace? Je to jednoduché, student si například rozmyslí, že sice nechce studovat právo, a raději by studoval management, ale je si vědom, že dobrý manažer bez práva nemůže fungovat. V tuto chvíli si například запиše kromě svého normálního studia specializaci „právo pro manažery“ a začne studovat předem připravenou sérii kurzů, po jejichž splnění dostane certifikát, že například absolvoval specializaci, v rámci které se naučil něco o obchodním právu, právní úpravě daní, závazků apod. a tyto všechny s úspěšností například 90%. Na certifikátu budou dále viditelné všechny univerzity, v rámci kterých student jednotlivé kurzy absolvoval. „Tyto specializace bychom rádi v budoucnu akreditovali.“, dodal Kreml.

Kurzy z produkce Nostis nejsou výjimečné pouze svou dostupností, otevřeností a jinými již jmenovanými přednostmi, ale také tím, že jejich cílem není, aby se student namemoroval encyklopedické znalosti, ale aby znalosti získané v kurzu dokázal v reálném světě použít. K tomuto využívá platforma hned několik nástrojů, jak při samotné výuce, tak při testování. V rámci výuky jsou to například debaty nad konkrétními kauzami nebo diskuze mezi studentem a lektorem namísto obyčejné přednášky.

V případě testování se jedná například o testové otázky, kdy v testu mohou být všechny odpovědi správné, nebo také žádná, dále testování pomocí mini klauzur neboli malých případových studií. Jako velice účinnou se jeví metoda *peer to peer* hodnocení esejí. Na tomto místě je dobré zmínit, že samotné testování bylo pojato jako edukativní prvek - pokud člověk odpoví špatně, Nostis sám mu řekne, co je správná odpověď a proč ta jeho byla špatná. Zpět však k esejí a *peer to peer* hodnocení. Tuto metodu jsme si odzkoušeli na kurzu Základních práv, kde jsme studentům dali za úkol v rámci esejí rozebrat případ, kdy měli aplikovat svoje znalosti z předešlého týdne. Později pak měli podle předem daných kritérií hodnotit práce svých kolegů. „*Toto bylo velice přínosné, protože se studenti sami dostali do pozice učitelů a na celou problematiku dostali úplně jiný náhled,*“ dodal Kreml. V tomto směru, ať už půjde o výuku samotnou nebo testování, připravujeme spoustu novinek, které však ještě nechceme zatím prozrazovat.

„Zájem o náš projekt nejeví pouze posluchači, ale i studenti z jiných právnických fakult, a jelikož nás tento edukativní přístup nadchl, rozhodli jsme se na něm podílet vytvořením vlastní brněnské skupiny ve spolupráci s kolegy z Právnické fakulty v Olomouci,“ uvedla Diana Albastová, vedoucí skupiny, která nově působí i na půdě Právnické fakulty MU v Brně. V Brně prozatím působí skupina tří studentů, kteří pracují na kurzu, jenž si klade za cíl seznámit studenty se základy právní filozofie. „Tímto kurzem bude posluchače provázet dr. Sobek, který studentům vysvětlí mnohé problémy, s nimiž se právní filozofie v dnešní době potýká, velmi atraktivní a nenásilnou formou, kdy velmi abstraktní materie vysvětlí na konkrétních a jednoduchých příkladech,“ podotkl Viktor Kolmačka.

V budoucnu hodlá brněnský tým vytvářet další kurzy i z jiných oblastí. „Ačkoliv kurz ještě není hotov, věřím, že jeho uveřejnění osloví celou řadu ostatních kolegů či pedagogů a rovněž je podnítí, aby s námi spolupracovali. Tímto bych chtěla zároveň oslovit všechny, kteří mohou mít zájem se s námi na této činnosti podílet,“ řekla Diana Albastová. Práce na přípravě kurzů je pro studenty výbornou příležitostí, jak se nejen blíže seznámit s lektory, ale současně i nabýt nových znalostí. Viktor Kolmačka v souvislosti s tímto uvedl, že „[příprava] kurzu na nás klade o dost více než pouhé pasivní poslouchání, neboť nás nutí k tomu, abychom se zamýšleli i nad tím, jak danému sdělení porozumí i laik, jenž je práva neznalý.“

FOTO: Nugis Finem: Studenti natáčeli kurz v prostorách Olomoucké právnické fakulty

Jana Yngland for president

Filip Vlček

„Make Czech Republic great for the first time“, „Politická korektnost je jed naší společnosti“ či „Sluníčka se neprobudí ani na vlastním pohřbu“. To jsou hesla, se kterými vyrukovala neúnávná aktivistka Jana Yngland Hrušková do nadcházejících prezidentských voleb. Jaké jsou ambice této pozoruhodné královny Caps Locku, která protimigrantskou kampaň povýšila na dosud nevídaný druh bizáru?

Prímá volba prezidenta. Událost, která nejen v České republice přitahuje široké spektrum osob prahnoucích po křesle hlavy státu – od seriózních kandidátů až po individua toužící po zviditelnění a alespoň špetce mediálního prostoru. V současném společenském prostředí, kdy se počet protiislámských a protimigrantských uskupení v Česku zhruba rovná počtu migrantů samotných, není příliš těžké nahnat laciné politické body. Stačí vystupovat proti Sobotkovi, plivnout si na Evropskou unii, postrašit tím, že uprchlíci již začali v tuzemsku vytvářet chalífát, a náměstí v Dolní Lhotě je rázem zaplněné.

Lze předpokládat, že v tomto duchu se ponesou volební kampaně méně či více známých jmen, kteří již kandidaturu ohlásili, případně naznačili, že o ni uvažují. Do boje proti imigrantům tak nejspíše vyrazí Tomio Okamura (který je mimochodem sám imigrantem), u bazénku již promýšlí volební strategii moravský patriot Zdeněk Škromach (a.k.a. pan Selfie), z politického záhrobní zřejmě zavítá i Miroslav Sládek a upřímně si již nelze představit jakékoliv volby bez účasti Jany Bobošíkové. Všem výše uvedeným ostríleným politickým matadorům však přibyl nový soupeř – ambiciózní sedmapadesátiletá rodačka z Náchoda, která si v aktuálním celospolečenském diskurzu nebere nejmenší servítky.

BEZ CAPS LOCKU TO NENÍ ONO

Hrušková sama sebe tituluje jako herečku, zpěvačku, moderátorku a aktivistku. Dle životopisu uveřejněného

na webových stránkách Demokratické informační skupiny Ústeckého kraje – uskupení, jehož je Hrušková místopředsedkyní – má bohatou uměleckou minulost. Hrál s rockovou skupinou, zpívala s Petrem Novákem a točila videoklipy Leška Semelky. V revolučním roce 1989 se vdala za Nora a začala žít v Německu. Tehdy jí migrace zřejmě ještě příliš nevadila.

S příchodem migrační krize však vyměnila uměleckou činnost za urputný boj proti islámu a uprchlíkům. Na jejím facebookovém profilu najdeme téměř každodenně nejrůznější články, videa či obrázky reflektující aktuální politickou situaci v České republice a v Německu. Aby snad návštěvníkovi jejího profilu neunikla jediná šokující informace, vše je napsáno mocnou zbraní internetových fajnšmekrů – Caps Lockem. Profil také zdobí mnoho fotografických portrétů Hruškové doplněných o moudré citáty, které však umí být lehce zavádějící. Na jednom z nich například najdeme toto:

„(...) Česko je historickým spojencem Izraele a nevidím důvod, proč tento stát přestat podporovat (...).“

Těžko říct, jak si Hrušková představuje význam slova „historický“, neboť Izrael je ve své dnešní podobě pouze o jedenáct let starší než sama Hrušková, a slova „spojenectví“, jelikož mezi lety 1967 až 1990 byly mezi Československem a Izraelem kompletně přerušeny diplomatické styky. Právě argumentace překroucenými, nepřesnými a neúplnými fakty dělá z Hruškové spíše úsměvnou postavku než seriózní kandidátku na Hrad.

Vládu sesadit

Korunu pak Yngland svému projevu nasadila v dubnu tohoto roku v pořadu *Máte slovo*, kdy na dotaz mladého zástupce publika, z jakých zdrojů čerpá informace o všudypřítomných zvěrstvách páchaných migranty, odpověděla: „Nuňuňuňuňu, podívejte se na něho, mladej. Odkudpak přišel. Odkudpak si myslíte, že já to vím? Ze zdrojů. Normálních zdrojů, které když budete mít známé v Německu, tak se to dozvíte.“ Server

Přesně tak, jak byl poražen fašismus,
musíme zvítězit nad islámem.

Jana Yngland Hrušková

Demagog.cz, který kontroluje a vyhodnocuje pravdivost výroků v mediálních výstupech politiků, v reakci na to vyhlásil Hruškovou vítězkou soutěže o „nejhutnější využití argumentačních faulů“. Na otázku, jaký postup by v otázce migrace od vlády očekávala, pak Hrušková suverénně odpovídá: „Tak za prvé, vládu sesadit“. Jistě, v této věci není tak radikální jak například prezident Miloš Zeman, jenž rovnou doporučil nespokojeným občanům se s předsedou vlády vypořádat kalašnickem. I tak ale není pochyb o tom, že Hrušková nemá ponětí o tom, jak taková vláda funguje, přičemž myšlenka svržení vlády se záminkou ochránit český národ před invazí z Blízkého východu a nástup tzv. slušných Čechů na místo tzv. bruselských zrádců se od někoho, kdo nenávidí cizince mimo jiné z důvodu, že v Albertu jednoho dne nemohl sehnat Karlovarské suchary, zdá přinejmenším úsměvná.

Méně fanoušků než Láďa Hruška

Avšak nesmíme zapomenout ani na to, jak jednoduše jsou lidé ovlivnitelní a jak se lehce podvolí vlně demagogie a překroucených faktů. Zatím však můžeme být klidní – facebookový profil *Jana Yngland Hrušková*

- kandidátka na prezidentku ČR 2018 má k dnešnímu dni něco přes dva tisíce fanoušků, což je zhruba třikrát méně než počet fanoušků recesistické skupiny *Marek Eben mi dluží peníze* a o pár set fanoušků zaostává například i za stránkou *Ladislav Hruška mi ukradl záchodovou štetku*. Můžeme tak doufat, že se smyšlené příběhy o zlých přivandrovalcích, kteří zabíjejí, znásilňují a kradou Karlovarské suchary, nedostanou k příliš velkému okruhu zmanipulovatelných lidí.

Na závěr nutno dodat, že debata k otázce migrace a následně integraci uprchlíků je rozhodně na místě. Evropa stojí před velmi těžkým úkolem, který s sebou přináší spoustu bezpečnostních rizik. O to více je však žádoucí přednášet relevantní argumenty a uvádět fakta na pravou míru. Jednoduchá, emotivní a rádoby převratná řešení, se kterými přichází Jana Yngland Hrušková, mohou za současné situace pouze a jen přitížit.

Foto: *Jana Yngland v plné polní*, zdroj: Facebooková stránka *Jana Yngland Hrušková* - kandidátka na prezidentku ČR 2018

„Malý ombudsman“ a jeho virtuální problém

Marek Pivoda

Zástupce veřejné ochránčyně práv JUDr. Stanislav Křeček se od počátku svého působení ve funkci potýká s kritikou, že výrazným prezentováním svých osobních názorů v médiích snižuje důvěryhodnost institutu VOP. Je taková kritika na místě? A jak vnímá zástupce ombudsmanky diskriminaci v České republice?

Je známo, že se Stanislav Křeček rozchází svými názory s ombudsmankou Annou Šabatovou hned v několika významných otázkách. Odlišné přesvědčení vyjádřil zástupce například v souvislosti s děním na Ukrajině, nošením muslimských šátků na pražské škole či v kauze kontroverzní reportáže TV Prima o uprchlících. Ombudsmanka se nechala slyšet, že její zástupce má ve zvyku vyjadřovat názory, jež se odlišují od oficiálních prohlášení Kanceláře, a že by uvítala, kdyby se její zástupce choval ve svých veřejných prohlášeních zdrženlivě. Tohoto problému si všimla i Evropská komise pro rasismus a intoleranci ve svém prohlášení z října 2015, kde poukazuje na to, že podobné vnitřní neshody „závažně podřývají důvěryhodnost instituce“. To samo o sobě vypovídá o tom, že něco není v pořádku.

Schvalování zástupce je problém

Křeček proti takovýmto výtkám namítá, že jsou nepodložené, jelikož každý normální člověk přeci pozná, kdy se vyjadřuje za sebe a kdy oficiálně za Kancelář veřejného ochránce práv. Nadto zdůrazňuje, že dle zákona byl do své funkce navrhnut prezidentem a schválen Poslaneckou sněmovnou, stejně jako veřejný ochránce, tudíž se jeho pozice podobá jakémusi „malému ombudsmanovi“, který má právo vyjadřovat se k veřejným kauzám stejně jako každý jiný. V rozhovoru pro DVTV z července tohoto roku doktor Křeček uvedl, že takovýto proces výběru zástupce ombudsmanky je ve světě ojedinělý a že v jeho důsledku může vzniknout situace, že se veřejný ochránce a jeho zástupce názorově neshodnou. To je sice pravda a lze souhlasit s tím, že by v tomto případě byla vhodná legislativní změna, avšak v žádném případě to neospravedlňuje takové vystupování zástupce ombudsmanky, které objektivně snižuje důvěryhodnost instituce VOP. Vždyť jaký bych si měl jako občan udělat názor na problematiku diskriminace, když se na ní neshodnou ani dva nejvyšší představitelé instituce, která se jí zabývá?

Motejl vs. Křeček – 1:0

Závěrem přednášky s názvem „Budování právního státu“ ze dne 23. 11. 2005 pronesl první český ombudsman Otakar Motejl tato slova: „V těchto dnech prožívám osud jednoho zákona, který měl být už dávno přijat a jehož nepřijetí je České republice vytýkáno už v oficiálních dokumentech Evropské komise. Prožívám to proto, že naplnění toho zákona má být součástí mých povinností v mé dnešní funkci. Je to zákon o potírání diskriminace. Tento zákon se velice obtížně politicky „rodí“, protože kamkoliv přijdu, tam se dozvím, že u nás snad žádná diskriminace není a že není přeci potřeba v tomto moderním společenství

hovořit o nějaké diskriminaci nebo dokonce o tom, že bychom tu diskriminaci měli potírat. No, já končím, a vy uvažujte o tom, jestli u nás diskriminace je nebo není, zda opravdu má u nás každý stejnou šanci bez ohledu na věk, na pohlaví, náboženství nebo rasu.“

Antidiskriminační zákon sice přijat byl, ale to neznamená, že diskriminace z Česka úplně zmizela a že slova Otakara Motejla nejsou stále aktuální. Dle výroční zprávy pro rok 2015, kterou vydala Kancelář VOP, se počet stížností na diskriminaci v roce 2015 oproti roku 2010 zdvojnásobil (přesně na 379 stížností), přičemž bylo zjištěno, že zhruba tři čtvrtiny dotazovaných lidí si myslí, že dovolat se svých práv jako oběť diskriminace je velmi obtížné, což je jeden z důvodů, proč stížnost vůbec nepodali. S tím však zjevně nesouhlasí zástupce ombudsmanky doktor Křeček, který opakovaně do médií vyjádřil názor, že diskriminace v Česku je jen virtuální problém, na kterém se snaží obohatit některé neziskové organizace. Zástupce ombudsmanky

si totiž myslí, že čím vyspělejší daný stát je, tím více se společnost drolí na malé skupinky, které se domnívají, že mají určitá práva, z čehož následně pramení početné stížnosti na diskriminaci. Avšak reálná situace ve společnosti prý nenásvědčuje tomu, že by diskriminace v Česku byla reálný problém.

Takovéto názory doktora Křečka jsou opravdu alarmující. Vždyť ze samotného průzkumu Kanceláře VOP, ve které působí na druhém nejvyšším postu, vyplývá, že 11 % dotazovaných se setkala s nějakou formou diskriminace. To dle mého názoru není zanedbatelné číslo a je velmi smutné, že ho sám zástupce ombudsmanky nebere vážně. O to smutnější je, že zástupce ombudsmanky často dělá rozdíly mezi vykonáváním působnosti ve věcech práva na rovné zacházení a ochranou před diskriminací. Vždyť tyto dvě věci jdou přeci ruku v ruce a ze zákona jasně vyplývá, že ombudsman i jeho zástupce mají napomáhat prosazovat principy demokratického právního státu a dobré správy, a tím přispívat k ochraně základních lidských práv a svobod.

Důvěryhodný ochránce práv je potřeba

Na rozdíl od doktora Křečka jsem přesvědčen, že zvyšování počtu diskriminačních stížností svědčí o jakési vyspělosti společnosti. Vždyť jen vyspělá společnost je schopna přiznat si reálný stav věci a je také ochotna je efektivním způsobem řešit. Tvrzení,

že diskriminace v Česku není reálný problém je však chlácholením sebe sama, které nikam nevede. Pokud zástupce ombudsmanky chce takovýto názor šířit, prosím, nikdo mu v tom nemůže bránit, má samozřejmě právo na svobodný projev jako každý jiný. Měl by však dle mého názoru zvážit svoje setrvání ve své funkci za situace, kdy jeho nadřízená (ano, zástupce je totiž stále jen zástupce) prezentuje názor zcela odlišný, dle mého názoru správný. Vždyť řešení problematiky diskriminace je jeden z hlavních úkolů ombudsmana. Pokud toto doktor Křeček nechápe, podtrhuje tím důvěryhodnost celého institutu a přispívá tak k oddalování efektivního řešení reálných problémů.

Současná situace budiž nám ponaučením do budoucna. Proces schvalování zástupce ombudsmanky opravdu potřebuje změnu. Nyní by však bylo nejlepší, aby si doktor Křeček rozmyslel, zda chce opravdu pomáhat normálním lidem, jak často tvrdí. Pokud tomu tak je, měl by se buďto zdržet podobných výroků, které se neslučují s oficiálními stanovisky Kanceláře, a které tudíž snižují důvěryhodnost celého institutu u lidí, nebo by se měl vzdát své funkce a zapojovat se do veřejné diskuze zvenčí. Česko totiž potřebuje silného veřejného ochránce práv, ve kterého budou mít lidé důvěru.

Foto: Stanislav Křeček: facebookový profil Stanislava Křečka

Andreji, nepopírej!

Petr Suchánek

Andrej Babiš si při návštěvě Varnsdorfu vyzkoušel oblíbenou kratochvíli českých politiků – popírání romského holocaustu. **Hrozí mu něco? Patrně nehrozí. Jeho výroky jsou však příznakem morální hlubiny české politiky.**

„Byly doby, kdy všichni Romové pracovali. To, co píšete v novinách ti blbečci, že tábor v Letech byl koncentrák, to je lež, byl to pracovní tábor. Kdo nepracoval, šup a byl tam.“ Tak pravil Andrej Babiš první den nového školního roku. Zařadil se tak po bok Tomia Okamury, Miloslava Ransdorfa, Václava Klause a dalších velíkanů české politické scény, kteří si nemyslí, že tábor v Letech byl opravdový koncentrační tábor. Nebyl tak ukrutný jako Osvětim, Buchenwald nebo Mauthausen a Romové se naplnili shodou okolností díky jejich vlažnému přístupu k práci. Nacisté pak této nahodilé synergie využili při hledání konečných řešení jistých etnických otázek.

Sluší se proto zopakovat pár základních faktů o táboře v Letech. V Protektorátu Čechy a Morava byla od roku 1942 uplatňována protiromská opatření podle vzoru nacistického Německa. Na základě nich byli Romové internováni v „cikánských táborech“ v Letech u Písku a v Hodoníně u Kunštátu. Táborem v Letech u Písku prošlo za dobu jeho existence (srpen 1942 – srpen 1943) zhruba 1300 osob. V táboře byly internovány celé romské rodiny včetně žen, dětí a seniorů. Všichni

přitom museli pracovat vně nebo uvnitř tábora. Kapacita tábora, která byla plánována pro maximálně 300 mužů, byla několikanásobně překročena. V důsledku špatných stravovacích a hygienických podmínek, které vyvrcholily podobně jako v jiných táborech tyfovou epidemií, zemřelo v Letech 326 vězňů. Přes 500 osob bylo z tábora deportováno do Osvětimi (uvedená data dostupná na www.nepopirej.cz).

Nejenže tedy v Letech zemřelo za pouhý rok v důsledku životních podmínek více než 300 osob, z toho převážně děti, ale tábor byl také výchozí stanicí na cestě do plynových komor. Ačkoliv tak nemůže být pochyb, že tábor byl součástí nacistické továrny na smrt, jeho význam je trvale bagatelizován a relativizován. Proč k tomu nedochází v případě Terezína, který také nebyl tím „pravým“ koncentrákem se strážními vězemi, mučením vězňů a popravami, nýbrž ghettem?

Malý český koncentráček

První důvodem je starý dobrý český rasismus. Za koncentrací nestála rasistická ideologie, ale odpor k práci tak bohatě zdokumentovaný u nepopulárního etnika. Nemoci v táboře propukaly, protože si Romové neměnili spodní prádlo. A pokud někdo náhodou dojel vlakem až do Osvětimi... Žádná škoda.

Druhým důvodem je neschopnost českého národa přiznat si podíl na jednom z největších historických zločinů. Plynové komory v Osvětimi by zely prázdnou nebýt soustavy shromaždišť, překladišť a ostré

sledovaných vlaků, operovaných lidmi, kteří jen dělali svou práci. Tábor v Letech byl možná jen takový malý koncentrák na český způsob. Popírání jeho významu je však projevem neschopnosti čelit účasti na genocidě milionů lidí a přijmout odpovědnost vůči jejím obětem.

Nelze samozřejmě zakazovat historickou debatu o rozsahu a okolnostech romského holocaustu. Vždy je však třeba posuzovat její kontext a cíl. Pro závěr, že tábor v Letech byl součástí holocaustu, je zcela nepodstatné, zda to byl tábor pracovní, internační či koncentrační, jak vysoké tam byly ploty a jak poctivě se dělala práce. Podstatné je, že tábor v Letech byl filiálkou nacistické továrny na smrt, kterou provozovali Češi. Zlehčování tohoto faktu není ničím jiným, než skrytým ospravedlňováním historického zločinu.

Vstříc morálnímu nihilismu

Evropský soud pro lidská práva v rozhodnutí ze dne 24. 6. 2003 ve věci Garaudy proti Francii shledal, že popírání holocaustu jako historického faktu „podceňuje hodnoty, na nichž stojí boj proti rasismu a anti-semitismu a představuje vážné ohrožení veřejného pořádku. Takové jednání je neslučitelné s demokracií a lidskými právy, protože zasahuje do práv ostatních.“ Právě z tohoto důvodu řada evropských států včetně České republiky popírání, zpochybňování, schvalování či ospravedlňování holocaustu kriminalizuje.

Andrej Babiš však z trestního stíhání strach mít nemusí. V České republice dochází k trestnímu stíhání nenávistných projevů včetně popírání holocaustu pouze zcela výjimečně a vzhledem k postavení Andreje Babiše je pravděpodobnější přistání mimozemšťanů na Pražském hradě. Nelze také přehlížet, že Babišův výrok citovaný na začátku tohoto textu byl v uvedené podobě zaznamenán pouze jedním reportérem serveru aktuálně.cz a jeho autenticita je tak sporná.

Výroky Andreje Babiše je však třeba vnímat především jako příznak morálního nihilismu, který ovládl českou politickou scénu. Ačkoliv politickou kariéru Mirka Topolánka v roce 2010 ukončily výroky dotýkající se židů a homosexuálů, současní vrcholní politici z toho mít strach nemusí. Dnes je v módě být politicky nekorektní a nazývat věci „pravými jmény“. Zastánci lidských práv jsou v lepším případě vysmíváni a v tom horším slovně a fyzicky napadáni. Tento stav má nepochybně mnoho příčin, mezi kterými však vyniká muž, který chce řídit stát jako firmu, a jeho spojenec, který se jezdí učit vládnout do Číny. Babišovo popírání je tak příznakem hlubšího problému, který nevyřeší omluva, trestní stíhání ani rezignace. Změnit bude potřeba mnohem víc.

Foto: Památník obětí tábora v Letech. Autor: Michal Ritter, CC BY-SA 3.0, wikipedia commons

Útoky po hlasování o Brexitu: zrcadlo naší xenofobie

Barbora Zavřelová

Od referenda, které se konalo dne 23. 6. 2016, při němž se 51,9 % Britů vyslovilo pro variantu „leave“, se v médiích množí informace o xenofobních útocích na migranty žijící ve Velké Británii. Jejich terčem jsou především východoevropané.

Podle údajů z 19. září bylo policii hlášeno 31 rasově motivovaných útoků na polské státní příslušníky, 10 na litevské, 6 na lotyšské, 5 na švédské, 4 na finské a několik dalších na rumunské, bulharské a maďarské. Ve většině případů jde o verbální agresii typu „volili jsme leave, tak odejděte“, „vraťte se, odkud jste přišli“ či „polskou havěť tu nechceme“, jimiž někteří Britové častují cizince, které zaslechnou hovořit jinak než anglicky. Dochází však také k útokům fyzickým. Nejagresivnější z nich skončil koncem srpna smrtí napadeného Poláka, zatím k poslednímu potom došlo v polovině září, kdy tři muži brutálně napadli polského studenta a způsobili mu řeznou ránu na krku a otřes mozku.

Podle Jona Burnetta, výzkumníka z think tanku Institute of Race Relations, není náhlý vzestup útoků zaměřených proti východoevropanům překvapivý. V Británii dlouhodobě existují tendence generalizovat tyto lidi jako žebračky a podvodníky, kteří Brity připravují o práci. Akcent na takové vyobrazení východoevropanů v souvislosti s kampaní před referendem vzrostl. Rasově motivované útoky jsou potom vyústěním politicky vykonstruovaného klimatu, které se vytvářelo celé roky.

Posun v rasové nenávisti

Zajímavé je, jaký posun lze v souvislosti s touto situací pozorovat v jednotlivých aspektech rasově motivovaného násilí. Tedy konkrétně v tom, kdo je jeho původcem, kdo terčem a co je ona odlišnost, podle níž původce svůj terč identifikuje. Doposud byl v naší společnosti problém rasového násilí spojován především s násilím založeným na vizuální odlišnosti (jiná barva kůže, jiný tvar očí...).

Původci některých z útoků, k nimž v poslední době v Británii došlo, jsou však Britové – Asiati či Afroameričané, kteří chtějí, aby se zejména východoevropané vystěhovali z Británie. K útoku potom dojde typicky nikoliv poté, co je jeho oběť spatřena, ale poté, co je zaslechnuta – tedy ve chvíli, kdy útočník zjistí, že nehovoří anglicky. Útočníci přitom cítí určitou legitimitu díky své volbě „leave“. Vzhledem k tomu, že jedním z čelních témat kampaně před referendem byla migrace, se zdá, že někteří Britové nechtějí ani tak odchod Británie z Evropské unie, jako odchod (těch nevhodných) cizinců z Británie. Jako by rozhodnutí pro Brexit dávalo legitimitu projevům xenofobního přesvědčení.

Kdo je tady havěť?

Tento stav je pro Evropany, kteří útokům čelí, poměrně překvapivý. Doposud sice nebyly oznámeny žádné útoky na české státní občany, přesto tak nějak vnímáme, že jsme součástí této non grata východoevropské party. Přitom jsme zvyklí být těmi, kteří u nás, v Evropě mlékem a strdím oplývající, nechtějí Ukrajince, Syřany, Vietnamce. Jde přeci o žebračky a podvodníky, kteří nám berou práci, zatímco se poflakují ulicemi a čerpají naše sociální dávky.

Nyní se totožná rétorika a útočnost obrací vůči nám (resp. vůči těm, se kterými se kulturně a geograficky silně identifikujeme). V evropské zemi, kterou vnímáme jako rovnou té naší. Přitom se nezdá, že by nám tahle situace jakkoliv otvírala oči a vedla nás k sebereflexi. O absurditě a nesprávnosti britských předsudků a útoků jsme paradoxně přesvědčení stejně pevně jako o našem českém právu na xenofobii.

FOTO: Pixabay; Brexit; CC0 Public Domain

Jak mi neprodali pivo aneb Stat' o některých aspektech kontraktace při maloobchodním prodeji alkoholu

Marek Tesař

Nedávno mě popadla touha podpořit národní hospodářství, udržet zaměstnanost a přiložit pod kotel národních tradic, a rozhodl jsem se koupit si pivo.

„Občanku,“ pozdravila mě prodavačka.

Protože nejsem zajíc a národní tradice jsem nepodporoval poprvé, vytáhl jsem z peněženky řidičský průkaz a svou podobiznu sebestiště vrhnul prodavačce do tváře.

„Tohle mi nestačí. Já chci vidět občanku.“

„Prosím?“

„Řidičáky se vydávají od šestnácti. Tohle pro mě není důkazem, že vám není šestnáct.“

„To je ta největší hloupost, jakou jsem v životě slyšel,“ odpověděl jsem zdvořile a předvedl krátké mluvní cvičení na téma řidičáku, na němž je datum narození, a občanek, které se vydávají už patnáctiletým dětem - ale ona byla neoblomná.

Ve mně se něco zadrhlo. Copak tohle jde? Před ní stojí spotřebitel, ztělesněná modla moderního západního zákonodárství! Nejsem snad před zvůli coby slabší strana chráněn? Může mě skutečně prodávající odmítnout z důvodu tak arbitrárního, jak je momentální neschopnost prokázat se jeho oblíbeným dokladem?

Abych na úvod prozradil konec celé detektivky, může. Sice by neměl, ale může, k čemuž se dostanu na konci článku.

Povinnosti stran před uzavřením smlouvy

Co se obecně prokazování věku při prodeji alkoholu týká, z pohledu zákona je fáze před placením u pokladny klasickým vyjednáváním o vznikající smlouvě, a tak se i na ně vztahuje **předsmluvní informační povinnost** podle § 1728 odst. 2 občanského zákoníku[1]. Uzavření smlouvy o prodeji alkoholu s nezletilcem je zakázáno[2] a prodávající za ně může být pokutován do výše půl milionu korun[3]. Jeho zájem na znalosti věku kupujícího je tedy eminentní, avšak měl by se držet při zemi a informační povinnost si vykládat v rozsahu nezbytně nutném pro dosažení kýženého cíle - onoho ověření věku. Zákon neukládá kupujícímu povinnost legitimovat se sám od sebe; jeho cílem není znemožnit nákup alkoholu těm, kdo nedrží občanský průkaz, nýbrž osobám mladším 18 let, a ponechává zkoumání této skutečnosti plně v režii stran. Tak pravděpodobně nebude prodáváč požadovat doklad po bělovlasém kmetu, neboť tomu bude coby průkazka věku sloužit jeho sněhobílá kšice. Podobně nebude dotazován ani prodavačův dobrý přítel, ne z protekce, nýbrž protože prodávající je jeho věk dobře znám (a nikdo nemládne). Bílé vlasy i osobní znalost jsou doklady věku pramenící ze zdravého rozumu (a obecně známých skutečností) a stejně přísné - tedy přiměřené - doklady by prodávající měl požadovat i od osob ostatních.

Není důvodu, aby prodávající k prokázání plnoletosti nestačila studentská průkazka na hromadnou dopravu nebo vysokoškolský ISIC, je-li na nich zobrazeno

datum narození a je-li jejich falšování pravděpodobně obtížné. Snad jen v případě příliš mladistvě vyhlížejícího kupujícího s podezřelou jiskrou v oku by měl prodávající důvod požadovat státem vydaný doklad, jen pro všechny případy. Z rozmaru zatěžovat kupující povinnostmi je ale v rozporu s chováním rozumného účastníka volného trhu.

O osobních dokladech

Někdo by mohl vznést námitku, že občanský průkaz u sebe nosí každý a já neměl důvod jej prodáváče předložit - tak pozor, přátelé, každý jej nenosí, rep. jej nenosím já a neměl by jej dle mého nosit nikdo, ale k tomu třeba jindy.

Je rozšířenou fámou, že u nás platí roztomile totalitářská povinnost mít při sobě doklad totožnosti, často připepřená rádobyprávníky detaily toho smyslu, že ona povinnost platí až za hranicí několika set metrů od bydliště, aby člověk nemusel nosit osobní doklady i při vynášení smetí - je zarážející, že informace o utahujících se šroubech svobody se společností šíří tak rychle, kdežto zvěsti o jejich uvolňování někdy nedovedou vyvolat vlny ani po téměř dvaceti letech.

Generální povinnost občanský průkaz **mít a nosit** byla zavedena k **27. červenci 1953** vládním nařízením č. 61/1953 Sb., o občanských průkazech. (Občanské legitimace jako takové existovaly již předtím[4], jejich vydání ale bylo podmíněno žádostí občana.) Povinnost **nosit** občanský průkaz při těle odvál s mírným zpožděním porevoluční vítr k 1. červenci 2000. Zůstala povinnost jej **mít**[5] - to proto, že žádost o vydání občanského průkazu sama o sobě způsobuje v našem státním systému mnohé další efekty[6]. Nelze-li však na nikom požadovat, aby měl občanský průkaz *u sebe*, tím spíše po něm nelze požadovat, aby se jím *prokazoval*, a nemůže-li to žádat *nikdo*[7], nedisponuje takovou pravomocí jistě ani prodáváč v obchodě[8].

Občanský průkaz ale, podobně jako např. cestovní pas[9] nebo průkaz řidičský[10] (který při sobě nosím já) oproti průkazkám vystaveným autoritou odlišnou od státu disponuje jistou zvláštní schopností - jde o veřejnou listinu, a ty, jak známo, zakládají vůči každému plný důkaz o skutečnostech, které se v nich tvrdí[11]. Možnost je předložit tak může být výhodná např. při návštěvě pošty nebo spořitelního ústavu, kde je třeba dosvědčit svou úplnou totožnost, jako podmínka pro nákup alkoholu mi to však připadá poněkud přehnané, zejména mohu-li si bez dokladu pořídit pero, které je mocnější meče a tedy doveďe napáchat větší škody než lahev tekutého chleba[12].

Dvoji postavení prodávajícího

Pohlédneme na celou situaci ještě optikou ekonomie. Dopustíme-li se extrémního zjednodušení a odhlédneme-li od možných individuálních odchylek, je obchodní korporace hnána jedinou vidinou - **maximalizací zisku**. Zisk je však minci o dvou stranách - na jedné ji tvoří prostředky, které obchodník vydělal, a na druhé ty, o které nepříšel.

Motivace dosáhnout zisku tedy racionálně uvažujícím obchodníku efektivně **brání dopouštět se protiprávního jednání**, za něž by se mohl vystavit **riziku peněžní sankce**.

Snaha maximalizovat zisk zároveň představuje **bariéry** obchodníkovy snahy dobrat se dokonalých **předsmluvních informací** a omezuje ji na úroveň **vyvrácení důvodných pochyb**, neboť zatěžování kupujícího nadměrnou informační povinností, například uznáváním jen některých vybraných dokladů, by jej v důsledku mohlo odradit a uzavření obchodu bezdůvodně zmařit.

Závěrem

Nakonec se z této drobné neshody vyklubala docela poučná příhoda: dozvěděli jsme se, jak je to s prodejem alkoholu a osobními doklady, jakož i to, že prodáváčka byla obchodník nejen nerozumný, nýbrž i neinformovaný. Vínu však kladme jejímu zaměstnavateli! Ten ji nedostatečně proškolil a v důsledku tak sebe sama připravil o výdělek. Pokusme se proto zapamatovat si nově nabytá fakta a šířit je mezi svými přáteli a známými, abychom podobným situacím do budoucna předešli a společnou prací učinili ze světa lepší místo k životu pro všechny. Jde, koneckonců, o udržování tradic.

- [1] Pro studenty prvního ročníku dodávám, že předsmluvní informační povinnost dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, stranám ukládá vzájemnou povinnost poskytnout si takové informace, podle nichž se mohou přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu.
- [2] § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o ochraně před alkoholem"). Pozoruhodné je, že smlouva takto uzavřená sankci neplatnosti stíhána není.
- [3] § 24 odst. 8 písm. d) tamtéž.
- [4] Srov. snově jednoduché nařízení vlády republiky Československé (sic!) č. 481/1919 Sb., kterým se zavádějí všeobecné občanské legitimace, a zákon č. 198/1948 Sb., o občanských průkazech.
- [5] § 2 odst. 3 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů (zákon o občanských průkazech).
- [6] Např. se fotografie občana zařadí do *agendového informačního systému evidence občanských průkazů* a Policie ČR ji posléze může použít třeba k vyhlášení pátrání podle § 66 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o policii).
- [7] Dalším zmiňovaným městským mýtem je, že občanský průkaz je třeba mít při sobě, neboť jej může po občanu požadovat policista - ani to se však neopírá o současný právní stav a vlastně ani o logiku věci, neboť policista bude občana vyzývat zásadně k *prokázání totožnosti*, a je na něm, který ze škály dostupných prostředků k tomu zvolí. Více viz § 63 zákona o policii.
- [8] *A maiori ad minus*.
- [9] § 2 zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] § 103 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] § 567 a 568 občanského zákoníku.
- [12] *A minori ad maius*.

Ocet a sterilizace lidstva

Martina Ivanová

Lidstvo jako zástup nevěřících Tomášů a ocet v roli zachránce. I tak by mohla být obsazena divadelní hra, kdyby se někdo rozhodl uvést představení nesoucí název „Chemtrails“.

Kde jsou ty časy, kdy se mohl člověk v klidu zastavit, podívat se na nebe a nadechnout se čerstvého vzduchu. Nic naplat. Už od konce devadesátých let jsme vystavováni působení všemožných jedů a hrozba neutichá! Tedy prý. Říkali to na internetu.

Ilumináti

Pro nováčky v oborech Konspirační teorie a Chemie bych udělala malé shrnutí: Chemtrails jsou jedovaté látky, kterými nás ohrožují světové vlády a Ilumináti. Vypouštějí je na nás v podobě kondenzačních čar, které za sebou nechávají letadla. Zní to logicky, že? Až vás příště bude bolet hlava, schválně se podívejte na nebe!

Já to rozhodně neberu na lehkou váhu. Vždyť to lecos vysvětluje. Hned rozumím tomu, proč se musím při cestování letadlem tolik omezovat. Nebýt těch rozprašovacích zařízení a tun jedů, co musí letadla uvést, jistě bych nemusela u svého zavazadla tak urputně hlídat každé kilo.

Protože ráda cestuji a neumím si skromně zabalit, rozhodla jsem se, že se poohlédnu po způsobech

likvidace chemtrails. Letadla sestřelovat opravdu nechci, ale soudím, že v případě maření snahy strůjců naší záhuby je šance, že s tím iniciátoři přestanou.

Neváhala jsem a sedla k internetovému vyhledávači: Jak zlikvidovat dopady chemtrails? Internet běží a já čekám, jaký ďábelský plán mi poradí. Bude v silách jedné ženy porazit jedy způsobující neplodnost, hloupení, apatii a změny počasí?!

Octování

„Nejjednodušší a nejefektivnější možností, jak do vzduchu dostat co nejvíce aniontů, je OCTOVÁNÍ. Právě obyčejný OCET (cena za litr se pohybuje okolo 10 Kč) má totiž záporný, vysoce konstruktivní náboj. Jestliže postříkáte OCTEM například silnici, začne se OCET okamžitě vypařovat do atmosféry...“ radi terapeutka Mgr. Olga Bufková na svém webu a není sama. Aha...

Asi teď kroutíte hlavou a říkáte si, že strůjce světové hrozby můžete ohrozit octem jedině ve snaze ho v něm utopit. Přesto na vás apeluji, informujte se v dané problematice a věnujte malou chvilku i internetovým diskuzím. Proč? Až bude váš soused na zahradě rozkládat prostěradlo zavánějící octem, budete bezpečně vědět, s kým máte tu čest.

Foto: Quebec's Crossing Contails, foto: Justin Slud, Wikipedia Commons, CC BY SA 2. 5.

GLOSA ZÁVĚREM

Když Král povoluje pít jen Jakubovi

Tomáš Bartoň

Když Král nařizoval při úsvitu Slunci, aby vyšlo, a za soumraku, aby zase zapadlo, divil se Malý princ, čemu takový Král vládne. Slunce vycházelo a zapadalo i bez jeho povelů. Když Král přikázal, aby se Malý princ stal soudcem na Králově planetě, Malý princ neuposlechl a rozhodl se planetu opustit. Nato Král jmenoval Malého prince velvyslancem a přikázal mu ji opustit. Moudrý Král?

Rozkazy, které nikdo neposlouchá a které se jen tváří jako rozkazy, jsou hloupé. Nevysmíval se jim jen Antoine de Saint Exupéry, ale vysmívají se jim všichni. Hloupé rozkazy lidé časem přestanou plnit. Pokud nám finanční úřady nařídí stoprocentní daně, stejně je nezaplatíme. Pokud nám ministr kultury zakáže zpívat, stejně zpívat budeme. A co když nám zakážou pít alkohol?

Vyhláška města Brna zakazuje pít alkoholu na veřejnosti na celém území Brna-střed. Vyhláška se tváří nenápadně, když říká, že zákaz se vztahuje jen na místa uvedená v příloze č. 1. Zmíněná příloha ale vyjmenovává všechna náměstí a všechny ulice ve středu Brna – snad kromě Uličky Václava Havla. Plošný zákaz pít alkoholu na veřejnosti ale stejně neplatí, resp. platí, ale jak pro koho a jak kdy. Projděte se kolem Jakuba, dejte si jedno pivo Na stojáka, porušte vyhlášku a buďte klidní. Pokutu nedostanete. Městská policie sem nechodí.

Jenže takový přístup je v právním státě velmi zarážející. Každý by chtěl mít hospodu, v jejímž okolí zákaz pít neplatí. Duck Baru by se taky žilo lépe, kdyby zahrádka pro místní bohémy mohla fungovat až do rána. Samozřejmě si nepřejí, aby se sousedství Duck Baru nikdy nevyspalo. Ale co na to mají říkat sousedé Na stojáka na Jakubáku? A jak si má připadat občan, který zákony a pravidla zná, ctí je, ale vidí, že jsou stejně zbytečná? Nevládne nám Exupéryho Král?

Plošný zákaz pít alkoholu je problematický i z jiného důvodu. Ústavní soud říká, že města jsou oprávněna omezovat naši svobodu v zájmu ochrany veřejného pořádku, ale musí tak činit opatrně a s mírou. V nález ze dne 8. 3. 2007, sp. zn. Pl.ÚS 69/04, Ústavní soud uvádí, že „pokud určitá činnost může být na určitých veřejných prostranstvích obce provozována, aniž by narušila veřejný pořádek či byla v rozporu s dobrými mravy, nesmí ji obec zakázat na všech veřejných prostranstvích obce“.

Pítí alkoholu není činností nijak zvláště bohubíhou. Homer Simpson upozorňuje, že alkohol není jen řešením, ale zároveň i příčinou všech problémů. Vyhláška míří na opilce, kteří v nočních hodinách budí spoluobčany nabírající síly na ranní směnu. Správně. Ale plošný zákaz alkoholu, tak jak je na středu Brna nastaven, míří také na zamilovaný pár, který si v Lužánkách v neděli otevře láhev vína, nebo na nejmenovaného soudce, který si dal pivo v baru Na stojáka a vypil si ho na Jakubském náměstí. A já toho soudce skutečně viděl. A není to soudce jen tak ledajakého soudu. Zrušme tedy plošný zákaz pít alkoholu. Tím by nepřestal platit zákaz rušení nočního klidu. Takže vyřvávat lidovky o půl jedné ráno bude stejně zakázáno.

Zrušení plošného zákazu pít, který stejně plošně neplatí, má hluboký právně-teoretický význam. Je to o transparentním nastavení pravidel. Je to o respektu k pravidlům. Je to o jejich vynucování vždy – ne jen někdy. Je to o jejich vynucování vůči všem – ne jen vůči někomu. A říká se tomu právní stát!

FOTO: *Drinking Alcohol in Public Places is Prohibited*; Simone Berna, Flickr

podjím...

PRÁVOSLAV KABRŇÁK od JAKUBA ŠTROUHALA

PRVNÍ
DEN
ŠKOLY!

